UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 32 Tel. South Boston 5015. South Boston, Mass., Rugpiutis (August) 9 d. 1918 m. Metai V.

AMERIKONAI VIS DAR EINA TOLYN

JAU PEREJO VEZEL UPĘ

FRANCUZAM JAU KLIUVO APIE 1000 ARMOTŲ IR 1,500,000 PATRONŲ.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on October 6, 1917. August 7, as required by the act of

Karės žinios.

TALKININKAI PERĖJO VEZELĮ.

Paskutinias 24 val., nežiurint vis į augimą vokiečių pasipriešinimo, gen. Foch prasimušė per upę Vezelį keliose naujose vietose. Amerikonai paėmė Fishmes viduryje mušio linijos ir paėmė stiprią stovyklą kitoje pusėje upės. Francuzų kariuomenė jau mušasi ant šiaurinio upės kranto. Į vakarus nuo Reims'o prusų ir bavariečių divizijos statė paskutines pajiegas, bet likosi atmušti į kitą pusę Muizo upės. Dabar vokiečiai palei Vezelį paliko iš priešai ir šono atakuojami ir nežiurint į papildymus armijos, bet reikia abejoti ar galės išlaikyti ilgai po smarkia alijantų artilerijos ir kulkasvaidžių ugne.

***

Britų fronte vėla-gi vokiečiai traukiasi. Į žiemius nuo La Bassee kanalo ir Flandrijoje pasitraukė visoje linijoje pusę mylios atgal. Maršalo Haig'o kariuomenė smarkiai gula ant priešo ir paėmė visą apleistają vietą. Prie Rebecq anglai atmušė priešą atgal.

Vokiečiai smarkiai bombarduoja išilgai Ypres upės iki La Bassee.

* *

Ėjimas talkininkų pirmyn kiek apstoja, nes reikalinga sulaukti naujų didžiųjų kanuolių pagelbon infanterijai. Kanuolės gabenamos prie Ve zelio upės. Del tų priežasčių pastaras dienas talkininkai mažiau pasistumė pirmyn. Išardyti vokiečių keliai, dumblinas kelias apsunkina greitam privežimui sunkiųjų armotų.

VOKIEČIAI RENGIASI KITĄ MĖNESĮ PRIE OFENSYVO.

Ateina iš Olandijos kalbų, kad visą laiką plenuojamas ofensyvas jau suplenuotas Hindenburgo kitame mėnesyje. Yra patariama, kad rugsėjis tai jau galutinas laikas, kuomet vokiečiai turi duoti galutiną atspirtį, nes prie to veda Amerikos auganti kasdien armija. Sulyg tų plenų tai ofensyvas prasidėsiąs buk 3-jose vietose: Champagne, kita į šiaurę, arčiau krantų ir trečia tai Verdunas.

CARO NIKALOJAUS PASKUTINIAI ŽODŽIAI.

"Apsaugokite mano moterę ir mano nekaltus, nelaimingus vaikus. Tegul mano kraujas apsaugoja Rusiją nuo sugriuvimo.."

Jis pasakęs šiuos žodžius prieš pat sušaudymą.

1000 ARMOTŲ IR MORTYRŲ IR 1,500,000 PATRONŲ PAIMTA.

Daugiau negu 500 armotų paimta tik francuzų armijos nuo pradžios talkininkų ofensyvo, liepos 18 d.; taip-gi daug paimta martyrų.

Kiekvieną dieną vis daugiau užgriebiama karės prievolių. Labai daug 77 millimetrų kanuolių buvo rasta miškuose prie Arey ir Taurnelle ir Tere. Toms kanuolėms šovinių suimta lig šiol apie 1,500,000. Kita tiek armotų paėmė kiti talkininkai.

LENINAS IR TROCKIS PADVIGUBINA SAVO APSAUGĄ.

Suokalbis prieš N. Leniną ir L. Trockį atidengtas Maskvoje, praneša "Vossiche Zeitung" iš Berlyno, pereitą nedėlią. Po to abudu oficialai padvigubino savos apsaugos burius.

Leninas, praneša, pasirodo prieš žmones tik su stipria apsauga. Jis atlankė Dr. Karl Helfferich, Vokiečių ambasadorių Maskvoje pereitą pėtnyčią, pereidamas gatve, nuo kurios buvo nuvalyta žmonės ir apstota viso kardon'o kareivių.

SUV. VALST. KAREIVIAI PAGELBĖJO IŠSODINTI TALKININKŲ KARIUOMENĘ ARCHANGELSKE.

Suv. Valst. kariuomenė dalyvavo prigelbėjime išsodinti talkininkų kariuomenę Archangelske pereitą savaitę. Amerikos dalyvavimas buvo užgirtas visos šiaurinės Rusijos. Žmonės susirinko aplinkui Suv. Valst. kariuomenę ne del pajuokos, bet su tuo įsitikinimu, lyg kad Amerikonai gvarantuoja už talkininkų draugiškumą link Rusijos. Archangelsko žmonės talkininkų kariuomenę sutiko su pasveikinimu.

Bolševikų galutinas pasipriešinimas apsireiškė subatoje, bet jie buvo nugalėti ties Isakagorka stočia ant kairio kranto Dvinos.

Bebėgdami bolševikai paėmė su savim 40,000,000 rublių ir daug įvairaus turto bet paliko daug karės prievolių. Net tiltai ir geležinkelis paliko neliesti.

AMERIKONAI UŽGRIEBĖ 8400 BELAISVIŲ IR 133 ARMOTAS.

Taip pasisekusio ofensyvo, pradėto Francuzų - Amerikonų liepos 18 d., vėla pasikartojo naujos vilnis ir priešas atmestas už upės Vezelio. Šiame mušyje Amerikonai vieni suėmė 8400 belaisvių ir 133 armotų.

PRIEVOLĖS TALKININKAMS Į SIBIRĄ KELIONĖJE.

Visos prievolės del nedidelės armijos, kuri lydės Suv. Valst. taikos misiją Sibiran, jau kelionėje.

JAU ARMIJA RUSIJOJE MOBILIZUOJAMA.

Liepos 7 d. pradėta visuotina mobilizacija Rusijos armijos.

Tarpe kit-ko šitą armijai buvo pasiuloma siųsti išvyti talkininkus ir Amerikos kariuomenę iš Murmansko pussiausalio. Bet vėliau paaiškėjo, kad tai ne bus galima padaryti, nes 800 mylių nebusią galima visko susiųsti į be kelių teritoriją.

Bolševikai užtikrino vokiečių valdžią, kad jų sava armija apsaugos vokiečių ambasadą Maskvoje, kaip vokiečiai paprašė leisti pasiųsti batalijonus kariuomenės Maskvon kartu su nauju ambasadoriumi. Tuo laiku rusų valdžai dar neturėjo armijos, o tik ant popieros ir tikima, kad mobilizacija rusų armijai vokiečius džiugina.

ŠAUDĖ IR AREŠTAVO.

Daugiau kaip 200 sušaudė Maskvoje.

Liepos 19 d. daugiau kaip 200 socijalistų - revoliucijonierių buvo sušaudyta bolševikų valdžios. Juos kaltino dalyvavime užmušime vokiečių ambasadoriaus Mirbacho ir kaipo kontr-revoliucijonierius. Apie tai vokiečių valdžią informavo užsienio reikalų ministeris, praneša iš Berlyno.

Tarpe sušaudytų yra Aleksandrovitcz, vice- prezidentas to komiteto, kuris vadovavo suokalbiu prieš vokiečių ambasadorių. O dar vienas šimtas žmonių yra suimti ir uždaryti kalėjimuose.

MANOMA SUDARYTI 5,000,000 ARMIJA LIG PAVASARIO.

Jau dabar esanti armija iš 1,300,000. Šiton armijon priskaitoma ir esanti Francijoje. Lig šiol buvo nusiunčiama po 250,000 vyrų į Franciją per mėnesį. Jeigu tenai nebus ypatingo pareikalavimo karinių prievolių, tai jau spalyje manoma turėti Francijoje apie 2,000,000. 1919 m. pavasaryje busią kovos lauke nemažiau kaip 3,000,000 ir dar apie 2,000,000 suorganizuotų namieje.

DIDIEJI RUSIJOS MIESTAI 4 DIENAS BE DUONOS.

Žmonių atstovai atsišaukė į provincijų ir distriktų komitetams, pranešdami, kad Maskva ir Petrogradas esą visai be duonos keturios dienos. Provincijų ir distriktų komitetai atsargiai svarsto kaip išgelbėti sostinę nuo bado.

Iš Lietuvos.

Šiomis dienomis gavome keletą numerių "Lietuvos Aido" ir "Naujosios Liet." No. 12, balandžio 14 d. "L. A." yra vedamas koalicijinės redakcijos, kurios nariais yra: P. Klimas (soc.), kun. dr. V. Zajančkauskas (kler.) ir L. Noreika (pažang.). Priedą "Liuosos Valandos" veda: M. Biržiška (soc.) ir A. Zmuidžinavičius (dailininkas, progresistas). Artimieji laikraščio bendradarbiai: P. Bugailiškis (liaudinin.), kun. dr. J. Stankevičius (kler.), agr. A. Stulginskas (kr.-d.), dr. fil. J. Šaulys (liaud.), ir kun. J. Tumas (paž.). "Lietuvos Aidas" dabar eina trisyk savaitėje ir leidžia mėnesinį priedą "Liuosos Valandos". Jame bendradarbiauja Albinas Rimka, buvusis "Jaun. Liet." ir "Ateities" redaktorius.

Tremtinių reikalų delegatas.

"Tremtinių ir belaisvių grąžinimo komisija" siunčia adv. K. Chadachauską važiuoti į Volkoviską rupintis tremtinių reikalais Volkovisko karantinoje; ir P. Leonavičių į Pabradę tuo pat reikalu. Be to, Vilniuje yra susidariusi tremtiniais karantinose rupintis tam tikra komisijėlė, susidedanti iš p-nios E. Vileišienės, Tubelio, dr. Ralio, dr. Kvedaro, ponių Noreikienės, Bortkevičienės, Rucevičienės ir p-lės Mošinskaitės. Tų komisijėlių nariai, lankydamos karantinose, teiks tremtiniams pašalpos. Panašios komisijėlės bus sudarytos prie komitetų Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje, Utenoje, Rokiškyje, Rygoje ir tt.

Delei grįžimo iš Rusijos Lietuvon.

Vilniun praneša, jog lietuviai bolševikai taip pat norį važiuoti Lietuvon. Tik jie turį daugiau keblumų, kurie trukdą jų grįžimą. To del lietuviai bolševikai, pav. Maskvoje stengiąsi sulaikyti nuo grįžimo ir musų liaudį.

Tremtinių grąžinimo reikalais atvažiavo 23. V. 18 į Vilnių Minsko Lietuvių Tarybos ir Šelpimo Komiteto narys Ed. Misevičius ir laikinai apsigyveno viešbutyj "Nobless". Misevičius pasilieka Vilniuje ir darbuosis tremtinių grąžinimo komisijoje prie Lietuvos Tarybos.

Del duonos kepyklų.

Artimiausioj ateityje yra manoma atidaryti Vilniuje centrinė duonos kepykla, kuri turės kepti visą duoną miesto gyventojams. Tas sumanymas daugelį pažadino manyti jog del to turės išnykti dabartinės kepyklos. Iš tikrų šaltinių yra pranešama, jog tokios centrinės kepyklos įsteigimas nepanaikinsiąs buvusiųjų kepyklų; bet jos tik pardavinės duoną. Naujų duonos krautuvių steigti nemanoma.

Bostone gatvekarių kelionė pabrango nuo 5 lig 7 c.

GEGUŽINĖ NEDĖLIOJE.

Rugpiučio 11 d. 1918 m. **GLEN ECHO PARKE** rengia ALT. Sandaros Naujosios Anglijos Apskritys didelę gegužinę.

Gegužinės vieta galima surasti taip:

Važiuojant karais iš Bostono reikia važiuot Mattapan ir ten imti karą Brockton arba Randolph ir Randolph'e persimainyti ant West st., ir tada karas nuveža tiesiog į Parką.

Važiuojant automobiliuje ir reikia į Randolph važiuoti, ten pasukti West st. ir važiuot iki Pine st. Važiuojant Pine st. reikia suktis po dešinei du sykiu.

Vieta esanti labai puiki ir rašo apie ją:

Užprašom visus lietuvius ir lietuvaites ant šio gražaus išvažiavimo, nes vieta yra **labai puiki,** visi galės linksmai laiką praleisti. Visi tie, kurie myli maudytis —ten yra didelis ežeras del maudymosi, taipgi galės ir valtelėse paplaukiot, priegtam puikus pušinas ir gražios pievos, del žaislų. Galės buti visi užganėdinti kurie atvažiuos.

Taigi neužmirškite šį pakvietimą, nes gegužinė bus labai puiki.

Narys.

E. Breško-Breškovskaja.

Laisvų Piliečių Pareigos.

Vertė K. Norkus- Narkevičius.

(Pabaiga).

Prie to neprošalį yra pamanyti ir apie išdirbystę. Reikalinga, idant kiekviena šeimyna didelę dalį vartojamų dalykų galėtų pati pasigaminti. Rinkoje dalykai brangus ir blogos rušies; fabrikai dar negreit taip sutvarkys darbą, kad visokių prekių butų pakankamai ir prieinama kaina. Musų ilga žiema suteikia daug laiko vyrams ir moterims; tą liuoslaikį tat ir reikia išnaudoti mokinimuisi iš knygų ir rašymo, o taipgi mokinimuisi amatų, vieno iš reikalingiausių dalykų ukėje. Šiame darbe privalo pagelbėti valstiečių komitetai ir naujai išrinktos žemietijos. Šios organizacijos pagelbės surasti mokančius žmones, gyvenančius įvairiose gubernijose, ir sutvarkyti amatų mokyklas kai muose ir miestuose. Jeigu gyventojai vis tik lauks, kad štai kas-tai duos, kas-tai padarys, kas-tai sutvarkys, tat jie dar labai ilgai liksis prie senojo lovio.

Trečias perauklėjimo punktas randasi taip-pat pačios liaudies rankose. Tai dalykas su degtine ir visais kitais nuodais. Lyg ne nuo pačių laisvų piliečių priklauso daleisti ar nedaleisti rukymą Žaliuųjų nuodų. Lyg ne nuo jų priklauso ant visados panaikinti visas įstaigas ir priemones, kuriomis išdirbama kvailinantįs ir nuodingi svaigalai, kurie nuo žmonių atima ir protą ir sąžinę, kurie išplėšia iš žmonių tą supratimą, kas galima ir kas negalima daryti, daveda juos prie kalėjimų ir amžinos gėdos. Piliečiai, juk jųs patįs siuntėte reikalavimus į Valstybinę Dumą, idant valdžia uždarytų monopolkes ir kad nepardavinėtų svaigalų, patįs išpažinote milžiniškas skriaudas ir suirutes kurios įvyko del to, kad liaudis buvo apgirdoma, o dabar, kuomet jusų pačių rankose yra galimybė išguiti girtuoklystę ir panaikint atsiradimą apsvaiginančių sielą gėralų, jųs bešališkai į tai žiurite, kaip besąžiniai žmonės vardan grobio gadina duoną, paversdami ją į nuodus, o jusų jaunuomenė pasigeria ir pildo visokias nedorybes savo artimiems. Gėda pagalvoti, kad musų jauni karininkai, vieton to, kad ruoštiesi, ginti tėvynę nuo atplėšusio geriausius šmotus prigimtos žemės priešo, bėga nuo savo pozicijų, susiranda regtinės sandėlius, pasigeria ir naikina kaimus ir miestus pačioj savo šalyje! Į ką tai panašu, piliečiai! Nejaugi taip žmonės turi naudoties laisve, kuri tapo išgauta krauju ir mirtimi geriausių sunų Rusijos! Nejaugi mes savo vaikus niekko geresnio neišmokinome, kaip tik laisvę paversti nenaudai musų pačių šalies piliečiams. Tie blogumai įvyksta nuo nerimtų užsispyrimų ir aikvojimo savo jaunų jiegų tyčiojimuisi iš bejiegių žmonių.

Piliečiai! Dabar kalba eina apie tai, kad visų šalių visi dirbantieji žmonės, kalbantieji įvairiomis kalbomis, išpažįstantieji įvairias religijas kad gyventų tarpe savęs ramybėje ir santarvėje, gelbėdami vieni kitiems. Dabar kalba eina apie tai, kad kaip tik suvys vokiečius į jų locną žemę ir paliuosuos nuo jų užimtasías kitų valstybių žemes, tat visų valstybių visos darbo klesos pasiųs savo atstovus padaryti tokią taikos sutartį tarpe visų šalių, kariaujančių ir nekariaujančių, pagal kurią nebutų skriaudos nė vienai tautai ir kad ateityje jokių karių nevesti, o visus ginčus tarpe valstybių išrišti trečiųjų teismu. To reikalauja ne vien teisingumas, bet ir užtikrinimas visų tautų ramybės tolesniam laikui.

Ir tame pačiame laike musų laisvi piliečiai vieton teikti pagelbą, išvyti priešą ir priartinti taiką, silpnina armiją savo sauvamylybėmis ir laiko visą Rusiją surištomis rankomis, nubiednintą, nualintą, dirbančią tiktai del armijos, Rusiją, apleidusią ukes ir pramonę, apleidusią vaikų mokinimą ir visa, kas tik yra reikalingiausia tikram žmonių gyvenimui. Dėlei musų fronto ir Įsteigiamasai Susirinkimas negalės įvykti ramiose ir liaudžiai naudingose aplinkybėse.

Visų šių suiručių priežastįs, piliečiai, yra musų nežinystė ir musų nesusilaikymas.

Kaipo ištikimi ir protingi žmonės jųs privalote išpažinti tai, įsigilinti į vykstančius dalykus, galinčius pražudyti šviesią ateitį, kuri yra prieš jumis. Nuo jusų priklauso išgelbėjimas tos šviesios ateities, bet del to įtempkite visas savo pajiegas vardan to, idant užbaigti ginčus, pavergimą, girtybę, o vieton to reikia pastatyti atsargumą, troškimą gero artimui, blaivybę ir nuoširdų siekimą prie apšvietos. Jusų pasielgimuose jusų gyvenimo pobudyje slepiasi šalies išgelbėjimas, ir nė joki geri įstatymai nesuteiks jai laimės, jeigu mes patys nuo savęs nereikalausime švaraus, blaivo, broliško gyvenimo.

Man jau eina septynesdešimts ketvirti metai, piliečiai! Visą savo gyvenimą aš griežtai atsinešdavau ne vien į savo pasielgimus, bet ir į mintis, į savo jausmus — ir aš pripažįstu, kad tas griežtas atsinešimas linkui savęs ir išauklėjo manyje žmogų, atsidavusi Kristaus mokslui, skelbiančiam — Mylėk artimą, kaipo patsai save.

Simferopol,
Birž. 10 d., 1917 m.

Iš Lietuvos.

"Išeivių Draugas" paduoda žinių iš Lietuvos.

"Netikėtai pateko įrankas pluoštelis laikraščių iš Lietuvos: "Lietuvos Aidas", "Tėvynės Sargas" ir "Darbo Balsas".

Nors jau apyseni, pereito mėnesio, bet visgi godžiaus skaitėsi neg vėliausi pranešimai iš karės lauko arba ministerių kalbos. Paėmęs į rankas manau daug rasiu ašarų, vargo, bado, ligų. Bet to visko neradau. Palengvėjo ant širdies, rodos slogutis nusirito nuo krutinės.

"Lietuvos Aidas" jau antras metas išeina 3 kartus į savaitę su mėnesiniu priedu "Liuosa Valanda". Panašus senovės "Vilčiai". Redaktorius ir leidėjas p. A. Smetona.

"Darbo Balsas" antas metas, kas savaitė išeina, panašus senovės "Skardui" ir "Žarijai". Duoda žarijų kunigams, kad jie "**nenorį** neprigulmybės Lietuvos ir norį su ponais įvesti baudžiavą". Sumaningesnės taktikos nesugebę išgalvoti kaip tik: žydas muša-žydas rėkia.

"Darbo Balso" leidėju yra p. St. Kairys.

"Tėvynės Sargas" panašus į senovės "Tėvynės Sargą" arba į "Šaltinį", tik be paveikslėlių, redaktorius p. A. Stulginskas. "Tėvynės Sargas" eina da tik pirmi metai kas sąvaitę. Visi trys išeina Vilniuje. Norima dar leisti dienraštis Vilniuje su savaitiniu "Ukio" priedu, vokiečių valdžia jau davė leidimą, jei tik gaus iš Revelio popieros, ba iš Vokietijos nebus galima gauti.

Kaune gi išeina apart valdiškojo "Dabartis" —"Vienybė" ir "Ateitis." Gal ir daugiaus yra laikraščių, bet nesužinojau ligšiol.

"Saulės", "Žiburio" ir "Ryto" apšvietos draugijos netiktai gyvuoja, bet klėsti. Mokyklų kaip grybų. Nėr gal dabar kaimo be mokyklos, o didesniuose yra net po dvi. Vakariniai kursai del suaugusių prie kiekvieno bažnytkiemio. Kiekvienam miestelyje yra progimnazijos arba gimnazijos.

Sintautai, Suval. gub. tik bažnytkiemis, turi 2 mokykli ir dar nori įsisteigti gimnaziją, nors nuo Naumiesčio tik 8 varstai atstu. Pradinėse mokyklose viskas išguldoma lietuviškai, tik dvi pamokos į savaitę yra vokiškos kalbos 2 ir 3-čią metą. Gimnazijose ir viskas išguldoma lietuviškai, bet vokiečių kalbą yra priverstina. Rusų ir prancuzų kalbos nepriverstinos.

Dabar stropiai rupinamasi šį rudenį atidaryti Vilniuje Universitatę senosios Universitatės muruose. Prof. A. Voldemaras tais reikalais išvažiavo Berlynan. Visų pirmą bus atidaryta juristų ir filologų 1 skyrius. Teologijos bus 1 ir 2 o gal ir 3 skyrius atidaryti. Tikimasi, kad iš pirmų metų bus daugiaus nei 300 studentų.

Apart viršminėtų apšvietos draugijų gyvuoja Šelpimo Komitetas del nukentėjusių nuo karės. Jų darbas nepasibaigs kol nesugryš pabėgėliai iš Rusijos.

P. M. Yčas jau matyti ištruko nuo Kapsuko, laimingas. O musų gerb. kalbų žinovas p. Jablonskis dabar pudomas kalėjime. Ir kieno? Savo mokinių. Minsko džiakonas kun.

(Sekan ant puslp. 7-to).

Albinas Rimka.

Visuomenė ir Politika.

PRADEDANT SPAUSDINT.

Šiuomi pradedame spasdinti gana nemažą A. Rimkos raštą iš socijalio mokslo srities. Šis raštas parašytas dar 1915 m., kuomet autorius ir tuom laiku "J. Lietuvos" leidėjas Pranas Kibartas buvo užmanę išleisti visą eilę raštų serijoj "Žmonių Knygynas". Vienok aplinkybės taip susidėjo, kad leidėjas "Jaunosios Lietuvos" netik atsisakė leisti "Žmonių knygyną", bet ir "J. L." ir parengtas raštas paliko nešleistas. Naujieji "J. Liet." leidėjai, kad ir turėjo savo noruos netik leisti žurnalą, bet ir "Žmonių Knygyną", vienok jų medžiaginės pajiegos tų norų išpildyti neleido, o visuomenė, o dar ypač inteligentija, nesuprato naudos nei žurnalo, nei "Žmonių Knygyno" ir paramos medžiaginės (kiek rėmė, tai paprastieji liaudies veikėjai) neteikė, o moraliai kenkė. Kas priežastįs tam buvo — nespręsiu, nes mano užreiškimai tik butų auka žiaurios, žemos kulturos kritikos. Ypač čia, Amerikoje, kaipo "kovos lauke", neišriši dalyko, nes bešaliai nebus svarstomi nei manieji argumentai, nei aponentų. Bešaliai galės nuspręsti tik istorija lietuvių visuomenės judėjimo Amerikos kolonijose. Aš tuom laiku tik tiek galiu pasakyti, kad inteligentijai pasidėkojant (darau išėmimų) mes šiandien neturime nei vieno žurnalo — kulturos žibintuvo ir kelrodžio kulturiniame darbe. Kartu neturime nei naujų, labai reikalingų knygų žmonių švietimui. Ypač nėra knygų politikos klausimus gvildenančių, kurios prisidėtų žmonių pasaulėžvalgos nustatymui.

Musų skaitytojus supažindinti su socijalio mokslo pamatais leidžiu gerb. A. Rimkos parašytą knygelę, kurios rankraštis yra paliktas mano atsakomybėje. Butų galima išleist ir knygelėje, jeigu butų lėšų, bet kol kas reikės palukėti.

Beje, šis veikalas dar A. Rimkai redaguojant "Ateitį" ir leidžiant "Ateities Priedą" buvo pradėtas spausdinti, vienok buvo išspausdinta vos tik trįs paragrafai. Dabar čia juos perspausdiname išnaujo.

Skaitytojų ypatingai domą atkreipiu į šį raštą ir meldžiu jį sekti, atydžiai skaityti, tiesiog studijuoti, susidedant tuos "Sandaros" numerius, kuriuose tilps minėtas raštas. Tuo budu jis atstos Jums knygelę.

J. Strimaitis.

NUO AUTORIAUS.

Gyvename laiku, kuomet nežinome nei dienos nei valandos, kada gali prireikti patiems savo visuomenės reikalais rupintis ir juos tvarkyti. Tuo tarpu visuomenės tvarkos klausimai, ypač socialės politikos reikalai musų literaturoje lig šiol buvo liečiama kuomažiausia. Šiuo rašiniu, todel, ir noriu skaitytojus suvesti į artimesnę pažintį su visuomenės gyvenimo pamatais, taipgi mesti vieną antrą mintį del ateities visuomenio (socialio) sutvarkymo pagrindų. Ne pritarimo jieškau pas skaitytojus kiekvienai išreikštai minčiai, bet noriu duoti šiek tiek medžiagos pagalvoti, pasvarstyti, kad nuosavą nuomonę butų lengviau išsidirbti.

Rašinys susideda iš 12 paragrafų ir padalintas į 4 pamatinius skyrius: I. Įvedimas arba: visuomenė kaipo socialis organizmas; II. Socialė politika ir jos dėsniai; III. Socalės politikos organizacijos pamatai; IV. Bendrieji ir pamatiniai socialės politikos praktikos klausimai.

Šiame rašinyje yra pakliudyta ir plačiau paaiškinta visi klausimai, kurie yra minimi naujai priimtosios A. L. T. Sandaros programos punkte VI (apie ekonominiai socialius klausimus) , b, c, d, e, f, g, h, ir i skirsniuose.

Rašinio pabaigoje bus paduota veikalai lietuvių ir svetimose kalbose, iš kurių skaitytojai galės plačiau ape apkalbėtus klausimus patirti.

I. ĮVEDIMAS ARBA VISUOMENĖ KAIPO SOCIALIS ORGANIZMAS.

§. I. Žmogaus santikiai su visuomene bei visa žmonija.

Žmogus yra ir turi buti laikomas ne sau daiktu, bet tik dalimi arba nariu viso organizmo — visuomenės. Žmogus — visuomenė — žmonija, — tai trįs sąvokos vieno ir to paties turinio. Mes negalime įsivaizdinti žmonijos be atskirų jos narių — žmonių, lygiai kaip atskiras individuas-žmogus mums butų visai nesuprantamas, jeigu neturėtume sąvokos "žmonija".

Bet tarp žmonijos ir atskiro žmogaus yra dar visa eilė kitų tarpinių organizmų. Kaip pirštas yra dalis žmogaus kuno, taip ir žmogus yra dalis žmonijos. Bet pirštas savo keliu, yra dalis dar kitos žmogaus kuno dalies, butent — rankos ar kojos. Taip ir žmogus, budamas žmonijos nariu, yra dar narys mažesnės vienatos, butent — visuomenės arba draugijos.

Visuomenės arba draugija nėra jokis aiškiai apribotas dalykas. Jeigu mes kalbame apie visuomenės gyvenimą, tai paprastai po tuo žodžiu suprantame gyvenimą visų žmonių, su kuriais mes turime artimesnius ar tolimesnius santikius. Tokioje pat prasmėje kalbame ir apie visuomenės nuomonę. Jeigu kas sulaiko nuo kokio nors pasielgimo delto, kad "visuomenė" jį delto gali pasmerkti, — arba jeigu mes, norėdami savo tikslus pasiekti, stengiamės "visuomenės nuomonę" savo pusėn palenkti, arba kitus gąsdiname visuomenės nuomonės teismu, — tai tas reiškia, kad musų asmeniniai ar grynai individualiai troškimai bei jų išpildymas šiame atsitikime paliečia ir kitų žmonių — visuomenės reikalus, nes kitaip — nereikėtų mums bijoti nei tos visuomenės "nuomonės", nei jos "teismo".

Bet visuomenė, nei kaipo sąvoka, nei kaipo tam tikra žmonių grupė nėra ir negali buti pastovi. Viename atsitikime kalbėdami apie kokį nors pasielgimą ir visuomenės nuomonę mes turime omenyje nuomonę mažne viso pasaulio galvojančių žmonių, o kitame — vien siaurą ratelį artimųjų arba net vien tik giminių. Pavyzdžiui, tokios Vokietijos arba Rusijos vyriausybių atstovai beveik visuomet turėjo germanizatoriškų arba rusifikatoriškų tikslų ir jų tarpe beveik niekuomet netruko tokių, kurie žiauriasiomis priemonėmis pavergtąsias tautas geidė išnaikinti. Labai dažnai jie turėjo tam ir valios ligvalei ir pajiegų. Venok jeigu to nedaryta, tai atsižvelgiant į "visuomenės nuomonę", kuri šiuo žygiu buvo ne kas daugiau, kaip viso pasaulio galvojantįs žmonės — jų organizacijos, spauda ir tt. Kitame vėl atsitikime jaunas, stiprus, bet išdykęs sodžiaus vaikinas dažnai netikusiai arba net ir nedoriai pasielgtų santikiuose su silpnesniais už save, k. a. vaikais, seniais, moterimis. Jis turi ligvalei jiegų, o proga dažnai taip pasitaiko, kad nereikia bijoti nei teismo, nei keršto. Bet jis susilaiko atsimindamas vien, kad paskui "visi juoksis" arba "visi apkalbės". Ir čia jisai bijo taipgi "visuomenės" arba jos "nuomonės", nors vieno sodžiaus "visuomenės nuomonės" visai, rodos negalima lyginti su pasaulio visuomenės nuomone. Vienok turinyje mažo sodžiaus visuomenė yra lygi viso pasaulio visuomenei; skirtumas yra tik kiekybėje, ne kokybėje.

Čia aiškiai matome ypač viena "visuomenės" ypatybę — jos realė galybė turėti įtekmę į vienatas. Toji visuomenės realė galybė remiasi ne kuo kitu, kaip tuo bendruoju dėsniu,jog **vienutės, individuo atskiro žmogaus nauda, gerovė ir laimė priguli nuo laimės, naudos ir gerovės visos visuomenės.** Mes, budami už kitus stipresni ir galingesni, savo pastangomis ir savo vienų naudos žiurėdami, galėtume daug ko pasiekti; bet mes labai dažnai priversti buname nuo savo užmanymų atsisakyti vien tik delto, kad jų įkunijimas surištas su kitų žmonių — visuomenės skriauda. Mums reikia kokio nors daikto, bet neturime iš ko įsitaisyti.

(Toliau bus).

A.L.T. Sandaros Reikalai.

KOKIA TURI BUTI DISCIPLINA SROVĖJĖ.

Nuo senai ALTS. stokuoja disciplinos arba drausmės. Apie tai rašo tai srovei pritarianti laikraščiai, apie tai rašo ir organas "Sandara". Vienok jie ne visi supranta vienaip tos drausmės susidarimą. Vieni paveldėjimo keliu mano, kad drausmė turi buti padiktuota iš augšto ir todel jie spiriasi į centrus, kad valdyti. Kiti nori, o jų tarpe ir "Sandara", kad drausmę nustatytų patįs organizacijos nariai tarimų keliu, o Centras tik prižiurėtų jų pildymą ir kad viskas butų pildoma demokratinėje dvasioje. Pirmoji nuomonė nėra demokratinė, kaip antroji yra demokratinė ir valdo organizaciją žmonių valia. Tik demokratiniu budu įvesta drausmė gali but palaikoma ir pildoma visų narių. Ne demokratiniu budu įvesta drausmė sutiks pasipriešinimą, nes ji nebus išreiškėja žmonių valios ir greičiausia kad bus tik valia vienos didesnės arba visai mažos klikos, kuri, kaip kada, gali eigtis priešinga ir visos organizacijos dvasiai ir net principams arba ankščiau padarytiems tarimams.

Vienas tautininkams-demokratams artimas laikraštis įdėjo kaip ir klausimą, kodel vienos srovės žmonių tarpe nėra drausmės, o jos butinai reikia. Jis rašo šitaip:

"Tokis sriovinis išskirstymas dar šiek tiek pateisinamas tuomi, kad žmonių yra įvairųs įsitikinimai, tas yra ir pas kitas kulturiškiausias tautas. Bet kuomi galima pateisinti tokį nedisciplinišką vienoje srovėje. Štai buvo Visuotinas Seimas, jo šaukimui pritarė visos centralės organizacijos, kaip A. L. Tautinė Taryba, SL. A., TMD., ALTS., Centralis Komitetas ir tt. Pritarė ir atstovus pasiuntė. Vienok dar ir po to, kaip viskas išsiaiškino, jau po pačio seimo, radosi žmonės, kurie viešai spaudoje niekino tą darbą, nors jie yra tų organizacijų nariais. Tas jau reiškia, kad jei ką darė centro valdybos tų organizacijų, tai kitiems kas galvoje. Nepatiko ir jie eina priešais.

"Vėl Europon buvo pasiųstas p. R. Karuža. Pasiuntė jį politikinės organizacijos centro valdyba, bet ir čionai į tai neatsižvelgiant radosi žmonės, kurie peikė tą darbą, ardė ir, žinoma, veikė pragaištingą darbą. Vėl buvo išvažiavęs Europon Dr. J. Šliupas, kuris tiek daug nuveikė. Bet ar tas apsiėjo be ardymo. Ar nesirado žmonės net arti laikraščių redakcijų stovinti, kurie peikė tą darbą ir patį Dr. Šliupą. Ir tas neišėjo lietuviškam judėjimui ant sveikatos".

Privestieji faktai yra šitokie:

1) Kodel dalis tautininkų-demokratų nepritarė "visuotinam" Seimui, ir kodel jie niekino tą darbą;

2) del Karužos kelionės Europon — kodel priešinosi tam;

3) Dr. J. Šliupo kelionei priešinosi.

Tai trįs faktai, kurlais prirodoma ardymas drausmės srovėje. Aš paaiškinsiu kodel taip atsitiko.

I. a) Dalis tautininkų-demokratų pritarė Visuotinam Seimui ir norėjo, kad jis butų visuotinu ne iš pavadinimo, bet teisėtai, b) Ta dalis tautininkų-demokratų dar prieš klerikalų paskelbimą seimo organizavo visuotiną seimą, kuriam klerikalai nepritarė ir už tai koliojosi, šmeižė juos ir jie visuotino Seimo idėją yra išauklėję, bet ne tie, ką šiandien kaltina juos už nepritarimą. c) Tautininkai, pritardami klerikalams prasižengė prieš A. L. T. Sandaros ankščiau padarytus nutarimus, kad sroves visas stengtis sutraukti ir kad su srovėmis eis tik "kaipo lygus su lygiu". Jie dar prasižengė, kad tokį prisidėjimą padarydami visai neišklausė organizacijos narių nuomonės. Tas nepateisinama nei laiku, nei kitomis neva priežastimis. Prieš principą "lygus su lygiu" prasižengė tuomet, kada socijalistams pakvietime jau diktavo kame jie turės pasiduoti (net tris punktus), o vieton to, kad pakviesti susitarti "kaipo lygus su lygiu". Jie taipgi patįs prasižengė prieš tą principą pristodami prie klerikalų jau po to, kaip anie paskelbė savas išlygas vieni, be tautininkų - demokratų ir ano paskelbimo neatšaukė. Tuomi pirmenybė užtikrinama klerikalams ir lygybė sumindžiojama. To klerikalai norėjo ir jie tai atsiekė, kad nekompententiški žmonės iš tautininkų-demokratų vedė tarybas su klerikalais. Tautininkai, kaipo vidurio srovė, kuriai priklauso balansavimas musų poltiniam gyvenime, neprivalo, kalbėdami apie vienybę, daleisti kraštutinėm srovėm duoti progų viena kitą žeminti, denuncijuoti, o tuo labiau, neprivalo kuriai nors vienai kraštutiniai srovei gelbėti kitą denuncijuot, bet turi ją per save rištį į vieną bendrą kuną. Tie tautininkai, ką dėjosi, tos prigulinčios augštumos musų srovei neišlaikė. Stilsono raštas nebuvo visų socijalistų užgirtas ir todel, kaipo faktas yra menkas —tai grupės nuomonė; kita grupė butų dalyvavus, jeigu butų tinkamai rengtasi prie seimo. d) Tariąsi tautininkai su klerikalais visur pataikavo jiems ir, tai faktas, trečioji srovė galėjo, nematydama sau jokio ramsties vidurinėje srovėje, atsisakyti dalyvauti kad nebutų seime nuskriausta (jos principai paniekinti). Kas savo srovę gerbia, tai tokiam atsitikime, tik taip pasielgs. Tautininkai, eidami vienybėn turi but tvirtu viduriu ir į abu sparnus lygiai laikytis ir but teisingi. e) Yra ir daugiau faktų, bet šitie visi privestieji faktai ardė visuotiną seimą ir gelbėjo klerikalams atsiekti jų tikslus. Po to, kad seimo itaką padaryti svetimtaučiuose, reikėjo ne visuotiną seimą pavadinti, net **nusidedant prieš teisybę,** visuotinu. Kun. Kemėšis buvo seime teisingas, pasakydamas, kad šis seimas nėra visuotinas, klerikalų dalis laikėsi su kun. Kemėšiu (Aleksandarvičius iš Chicagos ir kiti), bet keli tautininkai ir dalis klerikalų uzurpatorių kitų teisių, juos užrėkė ir, žinoma, klerikalai nustojo priešinesi, nes tas ir jiems ant gero.

Matant tokius dalykus tautininko - demokrato arba Sandariečio turėjo plaukai ant galvos stotis ir reikėjo priešintis, kad organizacija nenugramzdinus iš jai prideramos augštumos į žemybes, į balą. Čia nereikėjo pataikavimo socijalistams, bet teisybe vadovautis ir suprantant šios organizacijos vieta musų gyvenime nebuvo galima pritarti.

Dar reikia čia ir tą pastabą padaryti, kad priešinęsi tautininkai - demokratai iškarto padavė T. Tarybai reikalavimus, reikalaudami atitaisymo klaidų, bet jų balsas buvo ignoruotas ir jie tikėdami (T. T.), kad jie drausmę nustato organizacijai, norėjo priversti jų neteisingai dirbamo darbo imtis. Iš privestų faktų aišku, kad drausmė iš aanksto užmesta gali buti visai nepriimtina organizacijai ir tuomet atsiranda pasipriešinimas.

II. Karužos išsiuntimas taip-gi buvo tik burelio žmonių tartas, o toki žygiai negali buti keliems žmonėms panorėjus įvykinti. Reikia dalyką pirma organizacijoje aptarti, nes, reikia žinoti, kad ji neš visas išlaidas ant savo pečių. Pirm tokių darbų turi but dalykas spaudoje išgvildentas ir organizacijos nutartas. Jeigu taip ne padarę tariame, tai ir nenorėkime, kad po to visi mųs klausytų.

III. Dr. Šliupo išsiuntimas vėla buvo atliktas, tik organizacijos įstaigos, bet ne organizacijos ir net visiems netikėtai. Kelionė daro dideles išlaidas, taigi žmonės netarę apie tai ir sako, "kad ne mes siuntėme, mes nei nuomonės apie tai išreikšti negavome, o iš mųs dabar norima pinigų"... Bet mes nežinom, kokia Redakcija buvo priešinga. Žinom tiek, kad fondo narių buvo priešingų (Jankauskas), bet nežinom Redakcijos arba jiems artymų žmonių. Šliupo kelionei pritarė, nes matėsi reikalingumas pasiuntinio pas Europos lietuvius, nors išsiunčiant jo kelionės lėšas padengiančios organizacijos narių nebuvo klaustasi.

Tiek atsakau. Nepykite, broliai už tai; jeigu Jums galima kaltinti nepritariančius, tai kaltinamiems galima teisintis, ir jiems laikraštyje gali but vieta. Kartu su tuom paaiškį, kodel mųs "drausmė" neveikia ant narių.

Tame pat laikraštyje ir-gi vienas dalykas neteisingai pranešta. Jame rašoma:

"Ant galo likosi ingytas AL. TS. nuosavus organas ir Centro valdyba ant sandariečių uždėjo didesnę mokestį. Ar gerai tas, ar ne, bet jei jau kartą padarė, tai kiekvieno sandariečio pareiga pildyti tą, kas nutarta, kitaip juk tai ne organizacija, bet anarchija organizacijoje, kuri slopina organizaciją."

Neteisybė, kad C. Valdyba sandariečiams uždėjo mokestį. Organą nupirkti **nusprendė seimas** ir išrinko nupirkimo komitetą, kurį su C. V. įgaliojo nupirkus organą ir mokestį ir viską, kas bus reikalinga prie naujų aplinkybių padaryti taip, kad ant naudos išeitų. Bet C. V. ir ta komisija dar tuo nutarimu nepasitenkino ir referendumui paleido mokesties antsidėjimo klausimą ir org. nupirkimo ir visuotinas balsavimas nutarė **mokestį pakelti ligi 25 c. ir organą nupirkti.** Valdyba tą nutarimą išpildė. Tai dabar jau pačių narių (didžiumos) **yra uždedama drausmė,** pildyti tą nutarimą. Šitos drausmės turi visi klausyti ir neklauso tik tie (jeigu jų yra), kurie nori drausmės iš augšto. C. Valdyba prie to nieko neturėjo.

Pastaruoju budu demokratinėse organizacijose yra įvedama drausmė ir šita drausmė jau visus apeina — tai valia didžiumos organizacijos ir tokiu budu turėtų but visi didesniejį organizacijos žygiai nutarti. Apie juos prieš balsavimą turėtų spauda viešai tarti savo nuomonę.

Taip reikia užvesti ALT. Sandaroje ir prie to mes, nariai, veskime.

Sandarietis B.

KUOPŲ SEKRETORIŲ ADRESAI.

Žemiau talpiname kuopų adresus. Kuopų valdybų ir narių prašome tėmyti, kad sekretorių adresai butų teisingi. Čionai paduodame tuos adresus, kuriuos mums pridavė iš Centro Valdybos, bet susirašinėjant su kuopomis vis gana ilgai negali sulaukti atsakų, arba ir visai laiškai grįžta arba nepatenka kuopos valdybai. Patyrus pasirodo, kad kuopų jau išrinkta nauja valdyba ir pertai laiškas nenuėjo valdybai, bet guli kur nors pas narį.

Todel dabar **prašome kuopų patikrinti savo kuopų sekretorių adresus ir jeigu rasite ką negero, tuojau praneškite, pataisykite.** Kaip geresnis susinešinėjimas su kuopomis, tai bus daug lengviau visiems dirbti

Butų labai reikalinga visos valdybos turėti adresus k. t.: pirmininko, abiejų sekretorių, kasininko, knygiaus ir laikraščių platintojaus, korespondento. Beto praneškite kada kuri kuopa daro susirinkimus (susirinkimams geriausi paskirti kurią nors dieną nuo pradžios mėnesio numerį), kad nereiktų dažnai mainyti) ir mes, kol bus mažiau kuopų, skelbsime dažniau visų bendrai, kartu su valdybos adresas.

Sekančių kuopų sekretorių adresai:

1 kp. Brooklyn, N. Y.
J. Ambraziejus, 168 Grand st.
5 kp. Baltimore, Md.
J. A. Naikus, 854 Hollins st.
7 kp. South Boston, Mass.
V. Račkauskas, 168 Bolton st.
9 kp. Cambridge, Mass.
A. Bartkeviča 877 Cambridge st
10 kp. New Haven, Conn.
K. Makarevičius, 255 Wallace st.
11 kp. Waterbury, Conn.
J. P. Trečiokas, 656 Highland av.
12 kp. Lawrence, Mass.
J. Žukauskas, 101 Oak st.,
15 kp. Bridgeport, Conn.
V. Vaitkunskas, 58 Summer st.
16 kp. Worcester, Mass.
B. Olšauskas, 22 Clarkson st.
18 kp. Cleveland, Ohio.
V. Jurgilas, 8306 Pulaski ave.
19 kp. Newark, N. J.
V. Puodžiunas, 61 Warwick st.
21 kp. Rochester, N. Y.
P. Petronis, 120 Rauber st.
22 kp. Clinton, Ind.
J. Skinderis, 534 N. 7th st.
24 kp. Montello, Mass.
B. Juodris, 16 Sprague st.
28 kp. So. Omaha, Neb.
V. Sabaliauskas, 5418 S. 32 st.
29 kp. Detroit, Mich.
J. Laukonis, 175 Cardoni ave.
30 kp. Brooklyn, N. Y.
A. Ramanauskas, 120 Grand st.
35 kp. Raicne, Wis.
M. Kasparaitis 1636 Chalham st.
38kp. Salem, Mass.
S. Urbonas, 14 Bentley st.
40 kp. W. Lynn, Mass.
J. Žideckas, 32 Luiden st.
45 kp. Cliffside, N. J.
J. Sagamogas, BOX 8
46 kp. Hartford, Conn.
J. Valkevičius, BOX 197,
Elmwood.

"SANDAROS" IŠPIRKIMUI.

Per šią savaitę vėla keletas dolerių atplaukė "Sandaros" administracijon. Aukavo A. Osteika iš Waterburio $10.00 ir Montelliečiai sudėjo jau, rodos, ketvirtu atvėju **$13.50.** Aukavo šie asmenįs: **P. Tamulevičius $2.00.**. Po vieną dolerį: **J. M. Zaleckas, V. Jakubavičius, A. Skarinska, J. Mickevičius, D. Kiela, R. Staupas, J. Balionis, M. Puodžiunas, A. Jakavonis, V. Aliksas, ir B. Gaidimavičia; A. Kasparas 50 c.**

Visiems aukotojams tariame širdingai ačiu Sandariečių vardu. Tikimės, kad ir toliau taipgi parama iš šių žmonių mums visados bus.

Kiti sandariečiai taip-gi ir kitokiais budais supuolė rupintis savo organu. Iš Nebraska valstijos prisiuntė darbų ir atlikus juos apmoka sąskaitą ir rašo tokį laiškelį:

Liepos 21 d. 1918 m.
"Sandara",
So. Boston, Mass.
Gerbį Tamsta: —

Aplaikiau laiškutį ir apie 500 plakatų. Už plakatus pagal sąskaitą prisiunčiu užmokestį $1.-70. Labai maloniai padėkavojam už greitą darbą ir gerą padarymą plakatų. Linkime "Sandarai" geros kloties ir visi Sandariečiai turėtų remti savo organą. **A. A. Žalpis,**
5418 So. 32nd st.,
So. Omaha, Nebr."

Yra smagu girdėti iš Sandariečių linksmus ir džiuginančius žodžius ir kartu smagiau veikti ALT. Sandaros naudai. Valio, Sandara.

NEWARK, N. J.

Susirinkimas. . . .

ALT. Sandaros 19-tos kp. susirinkimas bus rugp. 12 d. 1918 m. (panedėlyje), 8-tą val. vak. Lietuvių Salėje.

Visus meldžiame atsilankyti į susirinkimą, nes yra labai svarbių reikalų.

V. K. Puodžiunas, fin. raš.

Gegužinė.

TMD. NAUJOSIOS ANGLIJOS APSKRIČIO GEGUŽINĖ.

Nors buvo pranešta, kad gegužinė neįvyks, bet Lawrence, Mass. TMD. 7-ta kuopa, gavus gerą vietą, jau **RENGIA** didžiausią ir puikiausią gegužinę.

N. Anglijos Apskričio visos TMD. kuopos tuojau privalo kuogreičiausiai pasirupinti sušaukt savo susirinkimus ir nutart kokiu budu dalyvauti TMD. N. Angl. Apskr. pikninke.

Apskričiui eina visas pikniko pelnas.

Nariai pasirupinkite tuojau, kad **RUGPIUČIO 18 d.** (Nedėlioje), 10 val. ryte, butumėte **Lawrenco Lietuvių TAUTIŠKAME PARKE.**

Keliaujant į pikninko vietą reikia imti ant Lawrence, Mass. ant Essex st. **LOWELL,** Mass., karą (einant įLowellį) ir važiuoti tol, kol neprivažiuosite iš tiesės pusės, pakėlėje pakabintą iškabą **"TMD. PIKNIKAS".** Automobilistai gali važiuoti paskui Lowell karą ir privažiuos vietą. Lowell, Mass. karas galima gautie ir ties North Lawrence Station, (geležinkelio stotim).

Rengėjas.

VLADIVOSTOKO LIETUVIAI ŠAUKIASI AMERIKIEČIŲ PAGELBOS.

Nuo laiko bolševikiškos revoliucijos bene pirmu sykiu tenka išgirsti tiesioginį balsą iš Rusijos lietuvių.

Vladivostoke, Sibirijoj, susitvėrusis "Lietuvių Komitetas tautiškų reikalų gynimui" kreipias prie amerikiečių, prisiųsdamas atsiliepimą Amerikoj esantiems lietuvių fondams.

Amerikos Lietuvių Centralis Komitetas šiomis dienomis gavo sekantį nuo jų atsiliepimą-prašymą, išsiųstą iš Vladivostoko birželio 15 d. šių metų:

Didžiai Gerbiami Tautiečiai ir Brangųs Broliai!

Nors męs davėme įgaliojimą gerb. kun. Domininkui Mikšiui kreiptis į Jusų Komitetą ir išgauti mums bent $1,000 pašalpos, bet nežinodami, ar jis turėjo progą nuvažiuoti į Ameriką ir panaudoti tą įgaliojimą, męs turėjome svarstymą šio dalyko savo susirinkime ir nutarėme:

1) Kadangi musų padėjimas yra labai kritingas, tai šale įgaliojimo parašyti dar laišką pačiam Centraliniam Komitetui bent $1,000, — ir tuojau išsiųstų musų pirmininko, gerb. Juozo Vaitekaičio, Puškinskaja, No. 33) vardu, per Amerikos Konsulą Vladivostoke, telegrafu.

2) Drauge duoti Jusų Komitetui žinią, kad tie pinigai bus suvartoti sekantiems reikalams.

a) bus suteikta pašalpa 300 lietuvių tremtinių Vladivostoke ir jo apielinkėse, grįžimui į Lietuvą; b) bus asignuota, sulyg išgalės, kitiems Sibiro miestų Lietuvių Komitetams, kurie taip-gi turi tikslą teikti pašalpas grįžtantiems į Lietuvą tremtiniams; c) likučiai, jei tokių pasidarys, bus paskirti Vyriausiai Lietuvių Tarybai Rusijoje, kuri nukentėjo nuo begėdiško areštavimo, bet kur gal atsigauti priderančiai ją parėmus liet. visuomenei.

3) Motyvai musų šio kreipimosi ir prašymo yra šie:

Musų Vladivostoko Lietuvių Tautinių Reikalų Gynimui Komitetas, esant visuotinai komunikacijos suirutei ir priespaudai, pasiliko vienitėlė Rusijos lietuvių įstaiga, kuri gali susižinoti su Amerikos lietuviais. Gi musų padėjimas čia Vladivostoke yra baisus, o toliaus gilumoje Sibiro ir pačios Rusijos esančiųjų lietuvių tremtinių — da baisesnis. Visos įstaigos, kurios ligšiol teikė šelpimą, išvaikytos ir panaikintos. Tremtiniams belieka vienas kelias: stoti į Raudonąją Armiją, arba prisidėti prie dykų žmonių burių. Bedarbė visiška, maisto maža, viskas 1000 nuošimčių brangiau kaip pirma buvo. Pinigai, kurių kiti tremtiniai buvo išsivežę arba užsidirbę, išsibaigė. Nuo rusų padoresnės visuomenės nieko negalima gauti, kadangi ji pati pasiliko be turto ir pinigo. Važiavimas geležinkeliu pabrangio 600 nuošimčių ir reikia mažiausiai po 800 rublių kiekvienam tremtiniui, kad nukeliavus į Oršą, pro kur leidžiama Lietuvon. Lietuviams tremtiniams dėlei pinigų stokos grįžimas visiškai negalimas, ir jeigu broliai Amerikos Lietuviai nesuteiks dabar Rusijos lietuviams-tremtiniams pinigų, tai jiems visiems gręsia žuvimas tarpusavinėse rusų peštynėse, tuotarpu, kaip Lietuvą kėsintasi užgrobti lenkai, o vokiečiai su rusais tyko iš kitų šonų, — vieni kad galutinai pavergus Lietuvą, o kiti — kad įnešus jon tas baisenybes, kurios šiądien po visą Rusiją viešpatauja.

Greitas grąžinimas lietuvių į Lietuvą gali buti vienintėlis jų išgelbėjimas nuo neapsakomos pragaišties, o tas grįžimas prigulės nuo lėšų, kurių jei suteiksite Jųs, Broliai Amerikiečiai Lietuviai, tai męs galėsime grįžti ne žuvę į tėvynę, o jei ne, tai turėsim pražuti.

Pinigus siųskite kuogreičiausiai, nes kiekviena valanda brangi!

Tegul bus didis ir gilus musų lietuviškas ačiu visiems Jusų Komiteto nariams, kurie išklausys šį musų žustančių prašymą ir tiems broliams lietuviams, kurie tas aukas sudėjo.

Sveikindami Jus broliškai ir reikšdami savo gilią pagarbą, pasiliekame pilni vilties ir laukdami greito atsiliepimo iš Jusų pusės.

Pirmininkas: **Vaitekaitis,**
Valdybos nariai: **J. Mažeika, J. Asčila, J. Banis, Plauskis, N. Grubis, R. Ripinaitis.**
Sekretorius: **A. Baltišaitis.**

PASTABOS.

Apie Dr. J. Šliupą: — Ar buvo Šliupas Washingtone? - klausia tula ypata advokato Mast.

— Buvo net keturias dienas.

— O, kaip jis išrodo dabar? — klausia "Dr." B. žingeidžiai.

— O, fine, — atsako Mast.

— O ką, ar jis ten su protu kiek kalbėjo? — klausia B.

— O, fine, —atsako adv. Mast.

***

— Prisirengkit sukritikuot Dr. Šliupą, — įsako, kas tai.

— Jis nesileidžia į jokias kritikas, — aiškina bolševikas, — nes jo atsivertimas iš laisvamanio katalikan, kompromituoja jį ant kiekvieno jo žingsnio.

— Ir tu manai, kad Šliupas savo idėjų išsižadėjo? — serijoziškai nusišypsojęs, galvą linguodamas klausia menševikas. — Tau ir kitiems atrodo, kad jis jau katalikas? O, jųs protai, protai...

Eisena.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.

Yearly Subscribtion:

In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50

Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

866 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

ALT. SANDAROS REIKALAIS

Nors nesmagu rašyti tokius straipsnius, kaip šis ir varinėti ginčus su tais žmonėmis, su kuriais reikia gana dažnai susitikti, bet neką padarysi, kad reikalas verčia. Aš stovintis arčiau prie "Sandaros", musų organo, esu priverstas pranešti visiems nariams, apie musų Centro Valdybos tuos darbus, kurie mums atrodo atbuli.

Pažvelgus į dabartinę musų C. V. prisieina pasakyt vienas kitas žodis del jos netaktiškumo. Dauguma jau mato, kad pas mus yra užsnudimas ir mažas veikimas. Bet jeigu paklaustum kas tame kaltas, tai žinanti dalykus nekitaip gali atsakyti, kaip kad C. V. kalta. Kritikuoti C. V. nėra geras dalykas, bet jeigu visi sudėję rankas lauksim, tai neko neteksim.

Kada nupirko organą, tai Sandaroje prisiėjo padaryti kele tas permainų, ypač reikale musų organo ir prisitaikyti prie naujų aplinkybių. Bet to nebuvo padaryti ir šiandien del nekurių dalykų negalima susitaikyti. Nekuriems C. V. nariams netinka redaktorius, kitiems administratorius, tremtiems, kas kitas ir daro jie tokius juokingus išvedžiojimus, kad tiesiog nei šis nei tas.

Pavyzdžiui, C. V. nutarė, kad visi pinigai turi eiti per Centro iždininką. Pirmiau buvo galima, kada vien mėnesinės mokestįs tik pribudavo, bet dabar, kada pasidaro įvairių įplaukų, nėra galima, tas išpildyti, o norint išpildyt, tai prisietų administracijai duoti atskaitas iždininkui kasdieną. Aš tą nutarimą prašiau pertaisyt, bet mano reikalavimą sekr. Sagevičius vetavo ir pasakė, kad turi taip buti. Tada parašiau laišką pirm. Vitaičiui, nurodydamas į tai kad negalima išpildyti tokio reikalavimo, ir kasdien siuntinėti iždininku pinigus, tai pirmininkas patarė susitaikyt su iždininku kaip geriausia.

Su p. Ambroziejum (iždininku) susitarėme, kad aš jam išduosiu atskaitą kas mėnesis ir bus gerai. Tada pranešu per "Sandarą", kad siųstų čekius tiesiog į administraciją, nes dabar pas mus narių knygos ir mes visas rokundas vedame, bet musų sekretoriai, o ypač Sagevičius, tai nenori nei klausyti apie tai ir daro vien tik nesmagumus ir bereikalingus iškaščius. Pavyzdžiui, kuopa prisiunčia jo vardu čekį ir narių listą, tai Sagevičius perrašo čekį ant Ambroziejaus vardo ir prisiunčia man, aš tą čekį turiu siųsti Ambroziejui, kad pasirašytų ir Ambraziejus prisiunčia čekį vėl man atgal. Reiškia trįs siuntinėjimai bereikalingi o iškaščiai...

Štai vėla C. V. nutarė ir paskyrė seimui dieną Lapkričio 28 29 ir 30 dd. Seimas tur but Bostone ir šituo nutarimu nuskirtose dienose mes negalime parengti suvažiavimo. Bet taip niekados nedaro. Štai SLA. C. V. niekados neskiria dienų nepasitarę su vietos kuopa ir tuomet parenka patogiausias. Bet mųs C. V. nenori su tuo skaitytis—paskyrė ir turi taip buti. Bostono kuopa apkalbėjus susirinkime, padarė reikalavimus C. V. permainyti dienas. Rodos tai menkniekis, bet man rašo Vitaitis, kad C. V. turėjo susivažiavimą ir paliko nutarimą senąjį ir musų reikalavimų, reiškia, visai neklauso, nes ką nutarė, taip ir turi but. Bet kas iš to išeis, tegul nariai sprendžia. Seimas turi atsibut lapkr. 28, 29, 30 dd., Lietuvių salėje, bet salė užimta, vietos draugijų baliais. Tad prisieina iš Centro lietuvių išeiti ir nieko nebus galima surengti tąs dienąs. Tuomet seimo kaip ir bus nebuvę Bostone, arba liks prastas, neįspudingas. O kuopą nori surengti kaip galima geriau. Gabija vėla rengiasi su pastatyti, bet to nebus galima padaryti. Tat jeigu C. V. užsispirs taip, kaip praeitą metą, tai neabejoju, kad kuopa atsisakys rengti ir prisieis C. V. pasijieškoti svetainės ir seimas bus tokis, kaip pernai kad buvo. Dar prisieina pakalbėti kelis žodžius ir apie musų organą ir pasakyt, kad aukų organo nupirkimo fondan suplaukė mažai, nes užkenkė taip-gi nekurie C. V. nariai. Tokį išvedimą darau iš to. Kada įgijom savo laikraštį nekuriose kolonijose pasirodė gyvumas ir džiaugsmas tarpe narių ir prisiuntė aukų ir narių mokestis. Musų pirmininkas, Vitaitis, prisiuntė auką $10. ir rašė straipsnius, viceprez. ir-gi aukavo $5, bet musų sekretoriai, Adžgauskas ir Sagevičius dar aukos nėra davę bet ir mėnesinių nemokėję ir R. Adžgauskas nesiskaito, įstatymų laikantės, musų organizacijos nariu, o Sagevičius jau turėtų but suspenduotas. Todel ir nėra stebėtina, kad jiems ir nerupi mųs organizacijos labas.

Iš to galima suprast, kodel mųs organizacija neauga, nes sekretoriai, kurie turėtų darbuotis, nėra mųs organizacijos buotis, nesiinteresuoja organizacija, todel jiems nei jos labas negali rupėti. Taip-gi kur tuodu sekretoriu gyvena jau ir kuopa lieka suspenduota. Kur tuodu sekretoriai veikia, ten nei Apskritys ALTS. nekaip gyvuoja ir visa apielinkė apmirus, nors turėtų buti atbulai.

K. Jurgeliunas, adm.

Nuo Redakcijos. Čia dedame g. K. Jurgeliuno laiškelį, kuris kiek aiškiau nušviečia tąs priežastis del kurių mųs organizacija nebujoja. O tomis priežastimis yra ne kas kita, kaip C. V., kurioj tuom laiku yra, kaip matote, neteisėtų narių ALTS. Iš tenai dažnai pasėjama kuopose nepatikėjimas musų organizacijų dirbančiais žmonėmis ir kuopos apmirę tebstovi. Administraciją "Sandaros" vėla varžo ir verčia šokti sulyg jų muzikos, nes matai jie turi galę, tai jąja ir žaidžia lyg maži vaikai, arba neprotingieji valdininkai.

Kodel mes metame tokius skaudžius žodžius į tuos žmones, kurie užima atsakomas vietas organizacijoje? Mes tai darome del šių dalykų:

1) Kad organizaciją branginame daugiau negu vienutę (žmogų);

2) kad mes matome aiškų kenkimą organizacijai tvertis ir tvirtėti;

3) kad C. V. minimi sekretoriai jau pertoli yra peržengę mųs įstatymus.

NE VISAI TAIP.

"Dirvoje", korespondencijoje iš Baltimores tarp kita-ko rašoma:

"Laikraščiuose pasirodžius Dr. J. Šliupo maršrutui, Baltimorės vardo nebuvo. Vėl buvo laišku kreiptasi į p. R. Karužą, bet ir vėl ikišiol (liepos 19 d.) negauta jokio atsakymo. Toks baltimoriečių aplenkimas yra nedovanotina klaida maršruto rengėjų. O gal čia koks nors ypatingas yra išrokavimas? — Juk N. Anglijos maršrute ir mažiausias miestelis nebuvo aplenktas, o kada pakrypo į kitą pusę, tai Baltimore, nors daug didesnė kolonija, tapo aplenkta".

Mes visai nemanome, kad rengęs g. Dr. J. Šliupui komitetas butų tyčiomis apleidęs Baltimorę, Md. Perdaug jau mes matome visur tik baubus, tik žmones su užslėptais tikslais ir tt. Taip pas mus baisiai dar nėra.

Šiame atsitikime Baltimoriečiai todel negavo nuskirimo Dr. J. Šliupo, kad jie laukė, kol jiems paskirs, o nesikreipė ir neprašė, kaip kad padarė kitos kolonijos. O komisija visai nieko blogo nemanydami reikalaujantiems ir dar parankiose vietose nuskyrė dienas atsilankymui Dr. J. Šliupo, kurie nereikalavo, tiems neteko tų dienų, nes Dr. J. Šliupas tik aprubežiuotą skaičių dienų teturėjo nuskirtą prakalboms.

Visai neteisybė, kad N. Anglijoj kalbėjo kone visuose miestukuose. Prakalbos išteisybės buvo tik keliuose ir N. Anglijos ALT. Sandaros Apskritįs Dr. J. Šliupą tik todel ilgesniam laikui, kad jie ir prašė iš Komisijos tik Dr. J. Šliupui sugrįžus ne vienai dienai, bet net trims savaitėms ir buvo išskaitę, jog tuomet jau Dr. Šliupas atlankįs kone visas didesnes kolonijas Mass., N. H., Maine ir R. I. valstijose. Bet tik tuomet butų atlankęs visas didesnias kolonijas, kad butų 21 d. kalbėjęs. Mes iš komiteto rengimo maršruto gavome iškarto Dr. J. Šliupą tik penkioms dienoms. Tuomet N. Anglijos Apskričio pirmininkas, g. K. Jurgeliunas prisispyręs išreikalavo dar keles dienas viršaus. Taigi čia ne komiteto rengimo Dr. Šliupui maršruto koki nors skymai daroma su blogais norais, bet N. Angl. sandariečių darbštumu buvo tos prakalbos surengtos. Jųs sutverkite Apskričius, suorganizuokite žmones savo apielinkėje, nelaukite lig kas pas jus atlėks, bet dirbkite, o tuomet nereikės įtarinėti komiteto kaž-kokiuose aplenkimuose ir t. p.

Yra dar laiko ir dabar surengti Dr. J. Šliupui prakalbas susižinant su juo pačiu, kaip jis bus Washingtone. Juk Dr. J. Šliupui reikės per Baltimore važiuoti į Washingtoną ir grįžti per ten namon.

Taigi Jums broliai ir "Dirvos" redakcijai, kuri žinodama daugiau mažiau dalykus, o be jokios pastabos įleido tą raštelį pranešu, kad nėra tiek blogo pas kitus, kiek kartais pas tuos, ką kitus kaltina.

Bostonietis.

PRAŠO PAGELBOS IR JOS REIKALINGI.

"Lietuvos" Redakcija gavusi iš Kopenhagos laišką, kuriame gerb. Jurgis Savickas, Lietuvių įgaliotinis Danijoje rašo apie lietuvių padėjimą ir reikalauja pagelbos. Mes ankščiau jau net kelis kartus raginome musų Komitetus ir be tokių reikalavimų pasiųsti pagelbą jau tuojau po to kaip buvo likviduotas L. C. Komitetas n. d. kš teikti pagelbą, vienok musų **spauda** neėmė jai prideramos pareigos tą reikalą paremti, o komitetai nesukrutėjo nei vienas. Dabar, kada laišku gerb. Savickis atsiliepė į "Lietuvą", jau ir "Lietuva" teikėsi paraginti. Mes šiuo kartu tiesiog **reikalaujame komitetų, jeigu jie nori mųs paramos, kad tuojau sukrustų ir Danijon g. Savickui, taip Švedijon ir, pagalios, Vladivostokan pinigų pasiųstų.** Kiti iš mųs ir net laikraščių, kaip žmonių, vis kalba apie tautiškumą, tautos reikalus, bet turim pripažinti, kad tie, kas daugiausia kalba, tai mažiausia rupinas, nes jie supranta tik savo pareigosna kitus raginti, šaukti aukų ir t. p., bet ne dirbti; ištikusių netikėtai blogame padėjime mųs tautos įstaigų nerėmimas ir nesupratimas to rėmimo yra kuo prasčiausias tautiškumas.

Tat labdaringi komitetai, jeigu norite ateityje paramos iš mųs, turite tomis įstaigomis rupintis, nes jos tam tam yra sutverta ir žmonių aukos tik tam eina.

Štai ką rašo g. J. Savickas:

Kopenhagenas, kovo 13, 1918.

Gerbiamasis: —

Esu Tamsta mušęs telegramą, klausdamas, ką mano daryti musų 3 fondai Amerikoje bei Amerikos Raudonasai Kryžius lietuvių belaisvių dėlei. Esu pasiuntęs net po kelis syk 3 fon-

---

Sandara mus veda prie šviesenės ateities.

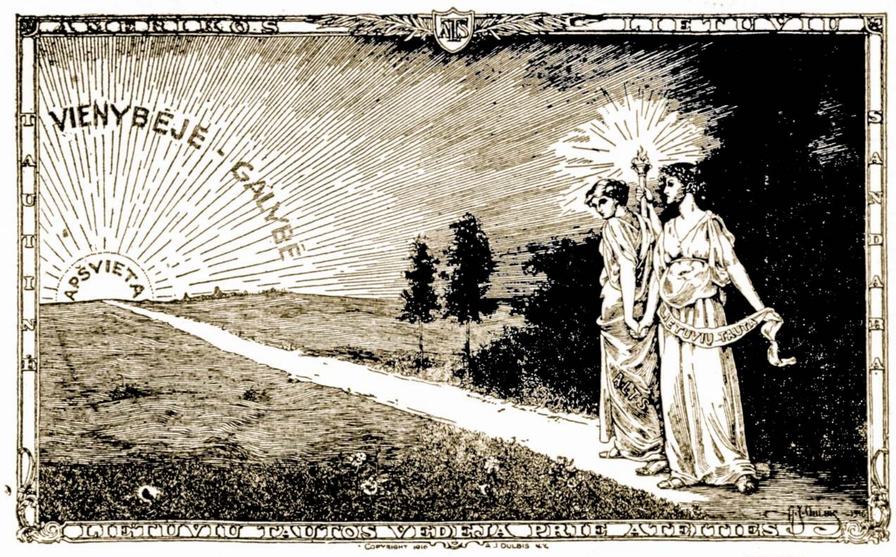

Laimė žmonių priguli nuo tų aplinkybių, kuriąs patįs žmonės sau sutveria.

Rimtai, moksliniai vedamas tautos judėjimas tveria geras darbo žmonėms aplinkybes ir jų likimas—graži ir laiminga gyvenimo ateitis.

DEMOKRATIJINĖJE šalyje yra užtikrinimu, kad niekas, be liaudies valios nebus daromą, o ypač dar prieš tą liaudį ir jos reikalus.

Demokratinėje šalyje gerbuvį savo šaliai nustato patįs žmonės.

Apšvieta žmonių yra vedėja žmonių prie laimingesnės ir šviesios ateities. Tamsybė jų didžiausias priešas.

Progresas žmonijai naudingas tik evoliucijinis, bet gali but didžiausia nelaimė žmonių stengiantės įvesti tokį šalyje gyvenimą, kuriam dar nėra tvirtai pastatytų pamatų.

Evoliucijinis progresas yra siekimas po atsiekimo vienų dalykų, toliau prie antrų, trečių ir t. p.

Naujos reformos tvarkos reikalauja pribrendimo visos šalies prie tų reformų. Ne vien žmonės turi pribręsti bet ir visas gyvenimas turi but davestas ligi tų reformų pareikalavimo.

Reformoms pamatus statanti organizacija arba partija yra toji kuri daro šiandien statymo darbą sulyg gyvenimo aplinkybėmis. Tokia partija yra tveriančia vis puikiasnę ateitį.

Kova žmonių už gerbuvį nėra pabaigiama, ir visuomet, kad ir aukso metalis ji nesibaigs. Kovoti už savo ir artymesniųjų sau žmonių reikalus yra prakilnus dalykas, augštas dalykas, bet kova turi buti rimtai vedama. Kova tik už ištisus punktus savų siekinių yra kartais dideliu išsišokimu ir progreso sutrukdymu.

Ir tik per KOVĄ, tiesią, teisotai vedamą, APŠVIETĄ mes įgysime savo teises.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara veda liaudį prie jos artymiausios šviesios ateities.

Ji veda liaudį nuolatai, lig tikslo neatsieks.

A. L. T. Sandaros vadovaujančiu idealu yra: "TAUTIŠKO SAVISTOVUMO PALAIKYMAS IR ĖJIMAS PRIE PLAČIAUSIŲ DEMOKRATYBĖS PRINCIPŲ".

Visi tautiečiai atminkite, kad Lietuva turi but rimtų partijų vedama ir tikru keliu.

Tokia yra ALT. Sandara.

Stokite į ją, kad eiti tuo, tikrai prie Jusų laimės vedančiu, keliu.

Skaitykite jos organą "SANDARĄ", kuri nurodo tą kelią.

Tverkite A. L. T. Sandaros kuopas.

Rašykite prie A. L. T. Sandaros narius.

Įstojus į Sandarą gausite organą dykai, mokant po 25 c. mėnesinių mokesčių.

Adresas:

"SANDARA"

366 W. Broadway, -:- -:- So. Boston, Mass.

dams kablegramas pinigų prašydamas.

Jokio atsakymo. Tamista gi esi rašęs, jog Raud. Kr. ir nemanąs siųsti. Ganėtinai regis esu parašęs apie belaisvius tat nebkartosiu. Iki šiai dienai dar jų nemanoma namon leisti. Su Rusijoje gyvenančiais lietuviais ryšiams senai sutrukus, iš Amerikos paramos negaunant ne ką tenusiųsi maisto badaujantiems nelaisvėje lietuviams. Darbas šelpimas čia visai dorai suorganizuotas—įvesta ir visokios kontrolės siuntinius siunčiant, kasdien prašymų kalnai auga. P-as Norkus, skaičiau, stvėrėsi darbo. Lauksiu. Lauksime. Tik labai didin blogan išeitų, jei perilgai laukti prisieitų. Miršta badu žmonės — tą reikia atminti. Vokiečių ne kaip maitinama belaisviai. Kodėl nepasinaudojama proga maisto iš Danijos pasiųsti — nežinau. Norvegijoj, Holandijoj, Švedijoj, Šveicarijoj, senai jau viskas išvežti užginta. Turtingoje gi Danijoj šiaip-taip laikomasi, vienok užgulus švedams ir kt. šią šalį, esant didelių kaitrų —derliaus nesitikint — bene užgins greit ir čia išvežti...

Gal but ir žinot: Lietuvon ir Rusijos labai daug sugrįžo inteligentų — pačių pabėgėlių — ukininkų grįžtama. Gauta leidimas atgabenti in corpore viso lietuvių gimnazijos iš Rusijos (su mokytojomis ir personalu) Y-čas važiuojąs tuo reikalu atgal Voronežan rupinties-prižiurėtų savo įsteigtų gimnazijų Vilniun grąžinimo. Kaip žinoma, p. Martynas Yčas buvo suareštuota p. Kapsuko-Mikuckio bei gimnazistų (kartu su Mašiotu bei Jablonskiu....), bet vokiečiams ir ukrainiečiams užėmus Voronežą, virto viskas kitaip. Rupinamasi įkurti lietuvių universitetas Vilniuje sename Vilniaus universiteto rume. Iš pradžių bus įsteigti teisių, filologijos ir teoliogijos fakultetai.

Jurgis Savickis,
Liet. Ing. Danijoj.

UŽ KĄ KALTINA L. T. T. RUSIOJJE?

Jau mes rašėme apie tai, kaip L. T. Tarybos Rusijoje nariai buvo areštuoti. Mes girdėjome vis iš Tarybą apginančios pusės paaiškinimus. Atėjęs "N. L." No. 12 duoda truputį paaiškinimų iš kaltintojų Tarybą.

Vienok tas paaiškinimas prasideda su gana neteisinga įžanga. Jie nurodo, kad L. T. T. susidarė pati per save, t. y. keli žmonės susirinkę vieni kitus paskyrė į Tarybą. Tai čia pasakyta grynas melas. Lietuvių Taryba (areštuotoji) sudaryta pareikalavus lietuviams kareiviams ir jiems nuskyrus tris žmones: J. Jablonskį, K. Grinių ir Pr. Mašiotą, susitart su srovėmis ir sudaryti išnaujo Tarybą.

Tie trįs vyrai sutiko tą karininkų norą išpildyti ir atsikreipus į sroves gavo iš didžiumos lietuvių srovių pritarimą ir tos srovės atsiuntė atstovus, bet neskyrė sauvaliai keli žmonės. Taryba buvo sudaryta kaip galima geriausiu budu. Kurios srovės neprisidėjo, tai galėjo sakyti, kad L. T. T. jų neatstovauja, bet nekaltinti ją neteisotume suorganizavimo.

Kiti apkaltinimai L. T. Tarybos, po šito pirmojo neteisingo kaltinimo, negali buti patikimi, bet mes čia juos paduosime kaipo dokumentą, ir tikimės, kad greitoje ateityje susilauksime ir daugiau žinių apie tai, o tuomet pamatysime kaip tenai dėjosi ir už ką L. T. T. Rusijoje susilaukė tokio žiauraus su jaja pasielgimo.

"N. L." rašo štai kaip korespondentas Kamšų Juozas iš Voronežo:

"Voronežas.

4 kovo dieną įvyko nepaprastas L. S.-L. P. Voronežo Organizacijos visuotinis susirinkimas, kuris buvo pašvęstas išimtinai apsvarstymui dalyko:

Kuo buvo "Lietuvių Vyriausioji Taryba Rusijoje"?

Čia reikalinga pastebėti, kad šaukiant susirinkimą buvo kviečiami atsilankyti ir prijaučiantieji, bet šitame atvėjuje tiek "prijaučiančiųjų" prisirinko, kad kitam ir nariui gal vietos neteko. Į susirinkimą atvyko į 500 žmonių. Čia buvo ir ateitininkų ir krikščionių-demokratų, ir pažangiečių ir "nepartinių" ir ko tik nori — visko. Nors daug kartų buvo pastebėta, kad čia susirinkimas s.-l. ir prijaučiančiųjų, bet visokie nakties paukščiai pritruko gėdos ir visgi drįso dalyvauti susirinkime. Bet tiek to. Į augščiau pastatytąjį klausimą susirinkime pranešėjo buvo duotas atsakas. Toji Taryba yra susidarius, jis kalbėjo, pačiu blogiausiu budu. Susivažiavo taip vadinami "tautos šulai" ir išsirinko save "L. V. T. R." Ir štai išleistame jos atsišaukime mes randame, kad susivažiavimas nutarė: **"sudaryti Vyriausiąjį Lietuvių Organą, kuris vadovautų visus Rusijos lietuvių politikos gyvenimui".** Šiais žodžiais jie nori iš viršaus kitiems užmesti savo valią vadovauti jiems politikos gyvenime. Bet atsiminkime, kad kiekvienas noras valdyti iš viršaus visuomet bus sulaužytas. Netam yra iškovota Laisvė. Darbo žmonės visuomet tinkamai mokės atsilyginti savo apgavikams, kokiais jie žodžiais bekalbėtų. Bet štai kas įdomiausia, kad šitoji Taryba, del kurios net pil. Leonas laiške, rašytame 14—XII—17, taip išsireiškia: "Vyriausioji Taryba neatstovauja didelės musų visuomenės dalies." Maža to. Jiji sutverta nedemokratiniu keliu ir todel didelis visuomenės dalies nepritarimas jai turi didelę reikšmę" — ji visgi drįsta atstovauti lietuvių tautai visuose kampuose. Taip ji turi savo atstovus: Danijoje, Švedijoje, Suomijoje, Šveicarijoje, Ukrainoje, ir tt... Su Ukrainos Rada ji turi kuotampriausių ryšių. Ji kreipiasi į tą pačią Ukrainos Radą ir maldauja, jos "galybe", išgauti sau atstovybės taikos derybose ir žinoma paskui rėžti lietuvių tautos vardu. Tuo tikslu Taryba įgalioja prof. Voldemarą, daktarą Alekną ir advokatą Sleževičių tartis su Ukrainos Rada del dalyvavimo taikos derybose ir del susinešimo su Lietuvos Landesrat'u Vilniuje. To da neužtenka. Sumano išleisti taip vadinamus "pasus", kad su jų pagelba gerokai pasipelnyti ir jau, Lietuvon grįžtant, negeistinus elementus neįsileisti. Nors dabar aiškinasi, kad pasą butų galėjęs gauti kiekvienas, bet štai kas čia reikia pastebėti. Iš tiesų, visi gali gauti pasus... bet tik nereikia nutylėti. "L. V. T. R." nutarimuose yra pasakyta: "Pasą gali gauti kiekvienas, kuris nori, kad **galėtų** grįžti į Lietuvą". Ką tie žodžiai reiškia? Tai reiškia, kad pasą negavęs į Lietuvą nemanyk grįžti. O kas-gi paso neims? Aišku daiktas, kad tas, kuris nepripažįsta, smerkia "L. V. T. R." ir jos visus darbus. Ir taip, ačiu Tarybai, didžiausia darbo žmonių dalis, tikrų susipratusių Lietuvos darbo sluoksnių turės pasilikti trėmime. Štai prie ko ji veda. Gyvenimui bėgant, pasirodžius d-ro Draugelio straipsniui del "Lietuviškųjų pasų", kuomet "N. Lietuva" pirmutinė pasipiktino ir jau visuomenė pradėjo tą dalyką nagrinėti, "L. V. T. R." nutaria "pasus" nebeleisti, o vieton jų išdavinėti "Paliudijimus" trimis kalbomis: lietuvių, vokiečių ir rusų. Bet atsiminkime, kad nors ir "pasai" buvo pamainyti "paliudijimais" (o ištiesų tatai jokio skirtumo nedaro), bet pirmykštis nutarimas, kur buvo sakoma, kad "pasą galės gauti, kuris nori, kad galėtų grįžti į Lietuvą", likosi nepakeistas. Ir taip, iš vienos pusės, matydami broliavimąsi su Ukrainos Rada, su taja pačia Rada, kuri siuntė savo pulkus kovai su D., K. ir U. A. Tarybomis, kuri aiškiai atsistojo į kontr-revoliucinį kelią, iš antros —išduodama savo "paliudijimus" sukiršino tarp savęs plačias tremtinių minias ir, kaip minėjau, norėjo saviems iškastį duobę, parduodama juos vokiečių žandarams. Po pranešimui šiame susirinkime buvo priimtas šitas nutarimas:

"L. S.-L. P. Voronežo Organizacijos narių ir užjaučiančių susirinkimas, įvykęs 4 kovo d., apsvarstęs dr. Lukoševičiaus pranešimą del Lietuvių Vyriausios Tarybos Rusijoje ir rasdamas kenksmingais darbo žmonių reikalams jos visus žygius—smerkia, ir toliau pasiryžęs yra panašius žingsnius smerkti. Vyriausiu lietuvių organu jisai pripažįsta tik revoliucinės demokratijos Tarybų valdžią ir ją visomis spėkomis rems."

NAUJAS DAINŲ SĄSIUVINYS.

Jau vėla mus aplankė naujas ir butent **penktas** Lietuviškų dainų sąsiuvinys Petrauskų Miko. Jis išleistas Lietuvių Muzikos Konservatorijos, 769 E. Broadway, So. Boston, Mass.

Šis sąsiuvinys, kaip ir kiti keturi, musų dainų repertuaran ineša gana daug naujų, dar niekeno negirdėtų, gal tik keno niuniuotų dainelių, Petrauskų Miko sutvarkytų ir gana turtinga muzika ataustų. Tai jau čia ne tos kaimų bernužių ir mergelių niuniuotos dainos! Nei kaimo nei miesto mergelė ar bernelis nepaniuniuotų tokioj strukturoj dainelės, nei jų dvasia, nei jų muzikalis genijus išsvajotų taip puikią, taip gilą jiegą ir harmoningą dainos muziką, nei taip puikiai suderintų muzikales varsas.

Ne. Čia didesnio ,augštesnio genijaus darbas, čia ne upo pagimdyta dainos struktura, bet didelės lietuvio dvasios. O dainose lietuviškos dvasios daug — jos perdėm perimtos lietuviam kaž-kokia pažįstama tik kitaip derinta variacija.

Čia prie to reikia išreikšti didę padėką musų gerbamam Petrauskų Mikui už jo didelį, nenuoalsiai dirbamą darbą musų muzikos srityje. Bet žodžiu padėka netiek reikšminga, kiek gali but netik reikšminga, bet ir varomam Petrauskų Miko darbui pagelba, tai suteikimas paramos muzikalių veikalų leidimui. Tai galima padaryt prisidedant prie to darbo platinimu išleistųjų jo muzikalių veikalų, jų prenumeravimu ir t. p.

Lietuvių Muzikos Konservatorija, kurios tikslu yra auginti dailę lietuvių jaunuomenės tarpe ir ją kelti, leidžiant muzikos veikalus, gaminant naujus dainininkus, dainų mokytojus, ir t. p., turėtų musų visų užjautimą sukelti ir didelėje paguodonėje but laikoma.

Anot jos direktoriaus g. M. Petrausko žodžių, yra jau **nustatytu** tikslu gaminti Lietuvoje Operai ir Simponijai žmones, o taipgi ir kolonijos Dailę kelti lig galimo laispnio. Ir šis tyliai varomas darbas, smulkusis kulturos darbas, jei taip galima pavadinti, turi augti ir buti mųs visų auginamu. Juk kas šiandien nežino, kad lietuvių tauta yra gabi dailėje ir kad jos dailė, tapus Lietuvai savistove, reikės plėtoti dar labiau ir pajautimas jos žadinti; kas nežino, kad šiandien tauta be savo operos ar simponijos išsiduoda nejauslių, mažos kulturos jausmų žmonėmis; kas tvirtins, kad darbas dailės srityje Lietuvoj nepakils arba nebutų gaivinančiu šaltiniu po keletos metų sunkiausių vargų, ir kad šiandien jam prirengiamojo darbo nepadarius galima butų laukti pageidaujamų rezultatų ir but galima pastatyti prideramoje augštumoje.

Tas parengimo darbas, tai smulkus kulturinis darbas, šiandien parankiausia atlikti Amerikoje.

Bet visgi didelis reikalas čionai paminėti ir penktojo sąsiuvinio įtalpa. Štai ji:

1) Imnas "Lietuva Tėvynė..." 2) Milžinkapių daina. 3) Ilgų man ant svieto! 4) Piemenėlis, 5) Kiškeliai. 6) Kikylis. 7) Sesutėle. 8) Avižėlė. 9) Birutė. 10)) Strazdelis. 11) Vargdienėlės dainelė. 12) Seni, duok tabokos. 13) Karvelėli. 14) Pavasaryj sodeliai žydėjo. 15) Vai, kad aš išjojau! 16) Motušaite miela. 17) Vai berneli mano! 18) Prirodino. 19) Mažas piemenėlis. 20) Rudens melodija. 21) Spragilų dainelė. 22) Geismai ir svajonės. 23) Naujoji Gadynė. 24) Atneša diedas kukulių viedrą. 25) Močiute mano! 26) Mielaširdystė. 27) Vakaras. 28) Man gaila. 29) Valio, dalgelė! 30) Pavasario gėlei. 31) Fuchs. (Vokiška). 32) Alles neu (Vokiška). 33) Au clair de la Lune (Francuziška). 34) Frėre Jacques. (Francuziškai, lietuviškai ir rusiškai).

Tat jums turinys, įvairus kaip Pavasario Sodas savo žiedais. Ko čia nėra ir linksmučių (komiškų) ir serjoziškų ir vidutinių savo įtalpa. Prie visų graži muzika. Autorius ir leidėjai šį veikalėlį skiria mokykloms.

Mes čia tik galime palinkėti, kad šis puikus darbas toliau plėstųs.

Dainius.

LIET. MUZ. KONSERV. KURSISTŲ CHORO IR ORCHESTROS VEDĖJŲ KONCERTAS.

Liepos 27 d., 1918 m., Lietuvių Svetainėje, buvo minėtas koncertas. Jo programa buvo sekanti:

1. Žiuronas Juozas, dainavo "Dainius", M. Petrausko, 2. Žemaitis Krisius, dainavo "Jojau dieną" M. Petrausko, 3. Velička Jonas smuika, Intermezzo "Caval. Rustic" Mascagni, 4. Kalinauskaitė Anielė, dain. Habanera "Carmen" Bizet'o, 5. Mizara Rokas dainavo Infelice iš "Ernani" G. Verdi'so, 6. Liutkevičius Ant. Sonata Pathetique, "Rono" Beethoven'o, 7 Simanavičius Br. dainavo Naujoji Gadynė, M. Petrausko. 8. Varaitis Jokubas dainavo Kur tas šaltinėlis M. Petrausko, 9. Liutkevičiutė Ona, dainavo Pasakykite gelėlės iš "Faust" Gounod. 10. Varaitis Jokubas, dainavo Neapolio Serenada Gambardella'so, 11 Bačiulis Ant. dainavo Romansas "Jeigu man myli" Denzos. 12 Liutkevičius Ant. pianas, "March Grotesque" Sinding'o, 13. Navadauskas Juozas dain. "Il'lacerato" S. Boccanegra Verdi'so, 14 Žiuronas Juz. dainavo Beduino Dainą Pinsuti'so, 15 Šarkaitė Paulina dainavo "Ah, forse lui" "La Traviata" G. Verdi'so, 16 Sodeika Ant. dainavo Toreadaro Dainą "Carmen". Bizet'o, 18. Velička Jonas smuika, Oi ruta, rutele, M. Petrausko, 18. "Metai po Metų", dainavo visi vyrai kursista, M. Petrausko, 19. Sekstetas iš op. "Lucia" Donizetti, dainavo: O. Liutkevičiutė, A. Kalinauskaitė, M. Petrauskas, J. Varaitis, A. Sodeika, ir A. Bačiulis. Perdėm pianu lydėjo M. Petrauskas.

Koncertas pavyko kuogeriausia. Ypač labai puikiai atlikta jo programa.

Iš Kelsinkų per Liepojų atvažiavo Vilniun jurininkų inžinierius **Petras Petronis** su visa šeimyna. Karo medikų akademijos studentas **Kazys Graužinis** ir dvi jo seseri ukio kursų studentė Alena ir Emilija.

?

Ar norite but sveiki?

Kad turėti galimybę pasidžiaugti gyvenimu ir jo malonėmis
Reikalaukite tuojaugi.

PARTOLO

Visame pasaulyje žinomas vaistas išvalymui kraujo ir pilvo.

PARTOLA yra geriausiu draugu vyrų, moterų ir vaikų. Kiekvienoje . lietuvių šeimynoje turi rastis Partola.

PARTOLA rekomenduojama ir parduodama didelėse dėžėse, kurios kainuoja tiktai $1.00. Kiekvienos dėžės užteks palaikymui šeimynoj sveikatos 3 mėnesiams. Užsisakykite šiandien

DYKAI

Graži ir naudinga dovana visiems užsisakiusiems ir atsiuntusiems pinigus kartu su šituo apskelbimu

160 Second ave.,
New York, N. Y. Dep. L. 2.

L. T. K. B. Choras jieško vargonininko. Atsišaukit:
C. Kavaliauskienė,
116 Bowen st.,
S. Boston, Mass.
(33)

LAIMĖ TAVĘS LAUKIA.

Paimk šitą stubą 6 šeimynų ant Bolton st., So. Boston, Mass., netoli St. Vincento Bažnyčios pusdykiai. Savininkė turi kitą biznį liepia parduoti ant pirmo pasiulijimo.

Kreipkitės pas:
A. J. Kupstis,
343 Broadway,
So. Boston, Mass.
Telephone So. Boston, 2143-W.
(34)

Centralis Bendras Liet. Bankas

Nelaikyk Liberty Bonds pas save, nes jie gali pražuti arba sudegti. Jie yra grynas pinigas. **Nešk į Lietuvių Banką ir padėk juos į seifą, nes Lietuvių Bankas visokius dokumentus laiko uždyką.**

Jeigu nori už juos gauti pinigus, Liet. Bankas šiandien moka: Už pirmos paskolos bonds'ą $98.30. Už antros $92.00. Už trečios $94.00.

Lietuvių Banko prezidentas:

JUOZAS KOWALIAUSKAS

32—34 CROSS STREET, BOSTON, MASS.

Lietuviai Amerikoje.

CAMBRIDGE, MASS.

Žinios iš Lietuvos.

The American Red Cross Washington, D. C. Liepos 29, 1918 m. prisiutė p. P. Bartkevičiui sekantį laišką, rašytą jo tėvo: "Mes esame visi sveiki ir viskas gerai ir pasekmingai. Visi siunčiame širdingą pasveikinimą.

Stanislovas Batkevičia
su visa šeimyna.
Gurava — Lietuva.

P. S. Kaimas Gurava randasi Užvenčio parapijoje, Šiaulių paviete, Kauno rėd. Jau per 2½ metų nebuvo turėta jokios žinios. **P. B.**

EXTRA! EXTRA!

LAWRENCE, Mass.

Didžiausias piknikas.

Naujosios Anglijos TMD. nariam ir kuopom pranešame, kad Lawrence, Mass. TMD. 7 kuopa rengia didžiausią gegužinę lietuvių tautiškam parke (darže). Piknikas įvyks rugpiučio 18 d., 1918 m., prasidės 10 valandą ryte.

Į minėtą gegužinę užprašyti gabiausi N. A. dainoriai, muzikantai, taipgi žada daug dainorių pribut iš So. Bostono ir gabijiečių.

Visas pelnas skiriamas N. A. Apskričiui.

Važiuojant į virš minėtą parką reikia imt ant Essex st. Lowell, Mass. karas, ir reikia žiurėt po tiesiai ir rasite didelėntis raidėmis parašytą iškabą prie kelio **"T. M. D. PIKNIKAS".**

Kuriems but neaišku, o ypač svečiams, tai galit ateiti tiesiog į p. A. Ramanausko krautuvę, 101 Oak st., ir tenai suteiksime vadus.

Taipogi bus įvairių valgių, gėrimų, žaidimų. Čia ypatingai puiki vieta — miškeliai gražųs, pauksmės vėsios.

Mes tikimės, kad dar tokios gegužinės Naujoj Anglijoj nėra buvę, kokia dabar rengiama.

Užprašome visus lietuvius iš apielinkės miestų ir miestelių į šitą puikų pikniką.

J. Žukauskas.

WATERBURY, CONN.

"Aušros" vargai.

Apsigyvenus artis. A. Vitkauskui Waterburyje pereitą rudenį ir apsistojus prie Dramatiškos d-jos "Varpas", buvo smarkiai veikiama teatro srityje taip kad pereitą žiemą buvo pastatyta lietuvių scenoje apie 12 spektaklių. Visi perstatymai, buvo sulošti kuogeriausiai. Žinoma, buvo stengiamasi veikalus pastatyti taip, kaip privalo buti perstatomi.

Pasibaigus žiemos sezonui, pasibaigė ir teatro srityje darbas ir p. Vitkauskas pasiliko liuosu. "Aušros" vadai sumanė Vitkauską pasikviesti prie savo d-jos, idant ir jie tą padarytų su Vitkausku, ką Vitkauskas padarė su "Varpu".

Prasidėjus veikimui pirmiausia buvo pastatyta "Mirga". Ir čia pasirodė, kad ir artistas, bet kaip nėra prie artisto gerų lošėjų, tai išėjo ne kaip, ir aušriečiai turėjo medžiaginiai ir moraliai nepasisekimą.

Sumano pastatyti "Pilėčius", arba, kaip jie užvadino, "Margį" ir visą didelį pelną, kurio buvo tikėtasi, nuskyrė Amerikos Raudonojo Kryžiaus Draugijai.

Jų išvedimu tai tokį jų sumanymą privalo remti visi Waterburio gyventojai be skirtumo tautos ir t. p. Paimta didelė su 3000 sėdynių svetainė ir rokuojama, kad ketvirtas tukstantis galės dar pastovėti.

Iš tokio didelio pelno, nepaisoma ir iškaščių duodama geriausiai uždirbti organui "Vien. Liet." ir dar dalis paskiriama "Laisvei", taip kad spauda ir garsinimai sudaro virš $100. išlaidų.

Užsirandavota specijališki kostiumai iš New Yorko, už kuriuos taipgi parokuota virš $100; pasirandavojama dekoracijos iš Džeks kompanijos, už jąs ir susidaro apie $100, taip kad be smulkmenų išlaidų jau susidaro pusėtina suma.

Programus, su plačiais paaiškinimais, atspausdina anglų kalboje, nes laukta labai daug amerikonų.

Liepos 20 d. surengia aktorių-artistų parodavimą, gatvėse, kurie, galbut iš nuovargio, nekaip pasirodė, nes maršavo didžiausiame iškrikime.

Liepos 21, vietos amerikonų laikrašti, "Republican", pusėtinai pareklamuoja, kad lietuviai dirba Raudonam Kryžiui. Atėjus lošimui jau 8:30 v. vak., bet publikos vos 200 svetainėje, nors ir erdva, bet pusėtinai trošku. šilta. Klausiu pats savęs, o kur tie kitataučiai, kurių su vilčia buvo laukta? Jų nėra, nesimato, ir tik vieni lietuviški veidai matosi, dar daugiausia vietos dramatiškų dr-jų nariai. Mat jie tuom darbu užinteresuoti.

Prasideda perstatymas. Iš pradžių nekažinkokį įspudį duoda žiurėtojams. Laukiama garsesniųjų artistų, bet veltui, — visas veikalas išeina netaip, kaip kad buvo tikėtasi. Mat, sakoma, del nepasisekimo, artistai buvo susinervavę. Liepos 22 d. "Republican" pasirodo pranešimas, su paveikslu dramatiško artisto Vitkausko, kur pasakoma, kad pasekmės buvo geros, publikos buvo apie 500 ir bus pelno Raudonajam Kryžiui.

Raud. Kryžiaus pirmininkas, nesulaukdamas priduodant pelno, kreipėsi su paklausimu prie žymesnių lietuvių, kame dalykas, ir jam nurodoma kreiptis prie "Aušros" dr-jos.

Dr-ja turi nuostolio daugiau negu $100. Beto pasirandavojus dekoracijas po perstatymo nesugrąžino, bet paliko lošimo vietoje, nes kam reikia tai pasiims.

Pasirodė visai kitaip. Džeko kompanija praneša, kad už dekoracijų pralaikymą ir nesugrąžinimą rokuoja po 50.00 dol. nuo kiekvienos dienos.

Bet nežinia nuo ko galės tuos pinigus gauti, kadangi tas viskas buvo daroma vardu "Aušros" dr-jos, tai, rodosi, draugija turėtų ir atsakyti, bet iš ko tiek atlygint, kad dr-ja be šių vargų dar nuo savo parengto garsaus 5 metų jubilėjaus pasiliko skoloja daugiau $60.00.

Dabar girdėti kalbama, kad dr-ja šiuos savo vargus nori pavesti savo lyderių kompanijai, nes sako jie sugriešino, lai jie ir metavonę daro. Vadai raminas, kad dr-jos vardu buvo daroma, tai dr-ja turės atsakyti ir jie aiškina, kad dr-jai nieko blogo nebus kadangi dr-ja nieko neturi, tai nieko niekam ir neduos.

Kaip dalykai virs pranešiu vėliau.

Vincelio Janka.

ŽODIS Į WATERBURIEČIUS.

Brangųs lietuviai ir lietuvaitės! Kaip girdėt iš laikraščių, tai jųs labai daug atsižymit savo drbštumu: jųs rengiat teatrus - spektaklius, prakalbas, koncertus, ir turite daug visokių draugijų, kurios sutartyje dirba lietuvių ir Lietuvos naudai.

Mane ir visus džiugina Jųs atsižymėjimas 4-tą liepos.

Aš visuomet sakiau visose kolonijose, kad sekite Waterburio lietuvius ir dirbkite taip solidariai, kaip jie dirba, turėkite partijas, bet dirbkite ir bepartyviai su žmonėmis ne partijų ir su žmonėmis kitų partijų. Aš visuomet nurodžiau į Jus, kada kalbėjau, kad šalyje partijų yra darbas bendras visiems lietuviams, tai darbas Lietuvai, lietuviams.

Aš Newarke waterburiečius labai perstačiau bepartyviškais, o daugiau lietuviais, rimtais, sąvokiais. Bet štai man newarkiečiai pakiša "V. L." ir "Sandarą" ir juokes ir sako:

— Matai, kad jie yra partyviai, net moterįs karštos partizantės."

Aš įtikėjau tam, bet aš girdžiu kad pas waterburiečius yra sąvokos išrišimui visų keblumų.

Waterburiečiai dirbkite, kaip dirbote pirmiau ir žinokite, kad ir partijų žmonėms galima dirbti bepartyvį arba virš-partyvį darbą solidariai su kitų partijų žmonėmis. Aš mėgiu bepartyvį darbą, aš noriu ir Jums tą darbą patart dirbt. Jųs, waterburiečiai, pasižymit darbu dailėje. Šis darbas bepartyis ir jį taip dirbkite. Bet geriausia, kad mes visi lietuviai dirbtume išvien.

L. Newarkietis.

YOUNGSTOWN, OHIO.

Iš lietuvių gyvenimo ir šis-tas.

Pusėtinas laikas prasilinko, kaip bemačiau koresp. iš Youngstown'o lietuvių gyvenimo. Tatai, manau bus neprošalį parašyti trumpai apie šio miesttelio lietuvių judėjimą. Lietuvių čia randasi neperdaugiausia, nežiurint, kad ir yra galima daryt puikus gyvenimas, nes čia plati darbo dirva ir dirbtuvių randasi visokios rųšies, daugiausia plieno ir žmoneliai uždirba nuo mažiausios mokesties $3.00 iki $7. į dieną, o 10 val. darbo. Daugumas atvažiuoja pagyvena maž-daug mėnesį ir vėl traukia sau, kur toliau ir kur yra daugiau jaunimo, kur gyvenimas įvairesnis ir kur jaunuomenė šį-tą veikia, o ne leidžia auksinį laiką savo amžiaus veltui aiudėse. Miestelis randasi patogioje vietoje ir sueina visų geležinkelių kompanijų keliai ir yra daug išdirbisčių. Youngstownas mažai atsilikęs užpakalyje industrijoj nuo didmiesčių. Miestukas auga gana sparčiai ir trumpu laiku bus didžiausis Ohio valstijoj komercijos centras. Kaip matot nėra blogai čia gyvent, bet jaunam žmogui, kuriam rupi apšvieta ir veikimas visuomeniško darbo, tai čia nėra vietos. Pirmiau dar buvo augščiau pakilę šio miestuko lietuviai, nes keletas draugų dėjo paskutines spėkas ir organizavo tamsesnius savo brolius, stojo į tarpą jų ir padėjo sukt gyvenimo ratą. Tiesa, jų darbas nebuvo be pasekmių, tapo atgaivinta LSS. 56 kp., kuri gulėjo ant mirties patalo ir šalyje jos suorganizavo "Pruseikos draugijėlę" ir rodėsi viskas gerai, bet staiga pritruko draugeliui energijos ir negalėdami atsilaikyt finansiškai, padavė vadeles tokiems žmonėms, kurie visą veikimą ir pirmųjų sunkų triusą prarado prie mylimiausių panelių (30 metų amžiaus) ir šian dien vėl tyla ir viskas apmirę. Jaunuomenės nei su žibintuvu nesurasi, o jau seniams nebandykit užsimint apie apšvietą, nes gali gauti tokius juodus akinius, kad gali niekad nemislyt matyt be jųjų. Tai tiek.

***

Šiomis dienomis tapo suarestuota viena didžiausių Youngstowne Gambling House, kuris varė biznį per metų-metus kaiminystoj su policijos stočia.

Šiandien anglų laikraštis "Telegram", duoda pipirų savo editorijaluose policijos viršininkui už apsileidimą.

Bet vėliau paaiškėjo, kad biznis buvo varomas su žinia policijos ir miesto gaspadoriaus ir už protekciją tie vyrai buvo apmokami iki $7.000 metams. Miestukas yra "wide open" ir paneši Chicagai savo nešvarioms įstaigoms, ir Gambling Houses". Dabar gal greitai žmogų pražudyt už nekaltai ištartą žodį, bet kas dedasi miestelyje negražaus ir iš draugijos išmestos valkatos varo savo darbą, tai niekas "nemato". Kasdiena po kelis automobilius dingsta ir nieks "nežino kur", tai ką bekalbėt apie New York ir Chicagą.?

"Sandaros" Rep.

BROCKTON, MASS.

Darbininkų reikalai.

Liepos 13 d. išėjo ant streiko čeverykų viršų kirpėjai. Priežastis algos buvo maža, nes gaudavo 50 c. už val. arba $25.-50 savaitėje ir reikalavo $37.50 už tą pat laiką. Reikalavimą pamatavo pragyvenimu pabrengimu. Buvo ir kita priežastis. Darbininkai norėjo atsisakyti nuo senosios unijos t. y. nuo Boot and Shoe Workers Union.

Liepos 29 d. buvo daromas tyrinėjimas priežasčių streiko. Po ištyrimo rekomendavo darbininkams grįžti atgal į darbą ir dirbdami turėsią susitaikyti, bet darbininkai atsisakė pildyti tokią rekomendaciją ir darbininkai žada kreiptis į Suv. Valst. Karės departmentą, reikalaudami nuodugnesnio ištyrimo, kad tuom greičiau priartinti grįžimą darban. Mat ir darbininkų noru yra grįžti kuogreičiausia į darbą, kad gelbėti karėje esančiai valdžiai ir šaliai ir kartu sau duoną uždirbti. Vienok santykiai tarpe Boot and Shoes Workers Union ir darbininkų ligto pablogėję, kad darbininkai reikalauja butinai pakeitimo Unios ir kovoti lig pergalės, nes jie sako, kad musų organizacija (toji senoji unija) neesanti darbininkų reikalų gynėja, bet darbdavių ir taip jie yra įsitikrinę. Taip-gi ir darbdaviai esą gana sauvališki ir jau gana įkyrėją.

Mes žinome, kad žmonės griebdamiesi pakeisti senąją uniją turi ir gana tvirtus argumentus, nes kitaip to nedarytų. Jie sako, kad toji organizacija dar neturi referendumo tarimams ir, girdi, mus valdo vienas žmogus, kaip caras. Jau daug geriau esą dėtis prie Independent Association, kuri jiems išrodo esanti darbininkų reikalams naudingesnė. Rodos šitie reikalavimai, o ypač reikalavimas pakeitimo unijos lengvai galima išpildyti darbdaviams.

Dar tarpe darbininkų eina bruzdėjimas prieš socijalistus. Mat socijalistų buvo išrinkta darbininkų balsais į miesto viršininkus ir tikėjosi rinkdami jų užtarimo, nes jie visur save šaukiasi darbininkų užtarėjais. Jiems darbininkai davę unijoj darbą ir jie pasižadėjo dirbti darbininkams. Jau dabar yra pakilęs klausimas, ar jie dirba darbininkams? Dabar gali kiekvienas darbininkas matyti, kad jis yra apviltas. Yra manoma, kad jeigu iš tų žmonių butų miesto visa valdyba, tai, sako, esą gal butų reikėję susidurti su valstijos milicija.

Bet miestas turi majorą demokratą ir jis yra suprantantis darbininkų reikalus ir demokratinius principus ir jis, sako, kur kas geriau pildo savus principus. Jau žmonės dabar sako, kad ne principai žmogų padaro geru, bet žmogus principus gerais padaro.

Narys Independent Lasters Association. A. Č.

P. S. Butų įdomu žinoti mums ir musų skaitytojams, kame darbininkai kaltina socijalistus ir ką jie yra darę streiko ardymui. Bet šiuo laiku, laiku visų darbo del karės laimingo užbaigimo, butų reikalas greičiausiai baigti streikas. Kiekvienas sutrukdyta darbo minuta čionai gali suteikti ištisoms savaitėms sunkiausio darbo Suv. Valst. kareiviams.

RACINE, WIS.

Dr. J. Šliupo ir V. K. Račkausko atsilankymas.

Dagirdę, kad yra rengiamas maršrutas Dr. J. Šliupui ir mes raciniečiai neatsilikome nuo kitų kolonijų. ALTS. 35 kuopa surengė prakalbas liepos 23 d. vakare. Vedėju buvo J. Bakutis. Paįvairinimui buvo užkviestas "Liet. Muz. Benas" ir sugrojo Lietuvos himną. Dr. J. Šliupas nupiešdamas Lietuvių padėjimą, nuo senovės iki dabartiniam laikui, pasakojo apie įsteigimą Laisvos Neprigulmingos Lietuvos ir Lietuvių Respublikos. Kalba buvo ilgoka, labai interesinga. Publika ilgu delnų plojimu išreiškė g. Dr. J. Šliupui padėką už jo nenuilstantį darbavimąsi.

Antru kalbėjo V. K. Račkauskas apie sutvarkymą okonominio padėjimo busiančios Laisvos Lietuvos ir apie antsidėjimą mezliavos mokesties į Tautos Iždą prie Am. lietuvių Cent. Komiteto.

Prakalbų metu buvo renkama aukų Liet. Nep. Fondan. Aukavo stambesnias sumas šios ypatos. Po $5.00: J. Liutkevičius, A. Klapatauskas, J. Pilipavičius. Po $1.00: M. Kasparaitis, K. Kreučionis, J. Vaineikis, J. Mežinis. Po 50 c. J. Dokšus, Ledžiavičius, K. Vilkonis, K. Vabalas, A. Darkintas, St. Kaluita. Viso surinkta $33.00 su centais prie įžangos $17.30, viso įplaukų buvo virš $50.00. Apmokėjus prakalbų rengimo išlaidas pasiųsta į "N. Fondą $38.85.

Po V. K. Račkausko prakalbos apsiėmė mokėti į Tautos Iždą po $1.00 į mėnesį šios ypatos: **M. Kasparaitis, J. Pilipavičius, A. Klapatauskas, J. Vaineikis, J. Bakutis, Pr. Banis ir Zigm. Umbrozaitis po 50 c.**

Taipgi keletas paėmė Lietuvos Atstatymo Bendrovės šerų, kiti pasižadėjo ateityje imti. Pabaigoje prakalbų buvo duodami klausimai. Į rimtesnius V. K. Račkauskas atsakinėjo.

Šiose prakalbose buvo ir blogos valios žmonių atsilankę, kurių tikslas, matomai, buvo sukelti triukšmą bet nabagams nepasisekė. Paprastai pas mus socijalistai visada taip elgiasi, lyg parodydami savo narsybes. Tikrai verti pasigailėjimo. Dar vieną dalykėlį turiu priminti. Kada tik socijalistai rengia prakalbas, tai pasamdo apšarvuotą palicmoną prižiurėti tvarkos, pastato prie durų ir prisako, kad neduotų nei vienam iš publikos netik klausimą duoti bet ir pasijudinti nevalia (Ar-gi? **Red.**), O kam prisieina ant valandėlės išeiti, tai kalbėtojas, rodydamas pirštu rėkia: "Žiurėkit, jam karšta pasidarė". Tai taip socijalistai skelbia darbininkų idėjas.

Sandariečių veikimas kurkas yra prakilnesnis. Jie demokratijos principus aiškina, pripažindami visiems lygybę ir pagelbos palicmono nereikalauja, bet žodžiu ir tiesa už teisybę ir lygybę kovoja. Sandariečiai nesuprantančiam išaiškina dalykus ir supažindina su rimtais gyvenimo reikalais. Taip visada tvarkoma sandariečių vieši susirinkimai. Tai kuri pusė yra prielankesnė darbininkams?

Negaliu praleisti nepasakęs, kad laike šių prakalbų, muzikantams grojant himną, keletas moterėlių neatsistojo, kaip kad pridera. Parodė savo kvailybę. Laikas rodos butų suprasti, ką reiškia himnai tautų ar valstybių, o tos bobos dar nesupranta. Teisingai yra pasakęs Dr. J. Šliupas, "kad kai-kurie socijalistai erdvėse nebutus daiktus susvajoja, o ant žemės vaikščioti nemoka".

Į šias prakalbas buvo prisirinkus pilnutė svetainė žmonių, matomai, buvo užganėdinti, išskyrus kelius. Gerb. Dr. Šliupas išvažiuodamas linkėjo ir toliau kovoti už Lietuvos žmonių tiesas.

Varde ALTS. ir varde pritariančių klausytojų tariame svečiams širdingai ačiu už atlankymą ir už pasakymą prakalbų. Tariame ačiu ir "Lietuvių Muzikantų Benui," kuris veltui sugrojo keletą maršų priėmimui svečių ir Himnus Lietuvos ir Amerikos. Taip-pat dėkojam visiems aukotojams.

Liepos 26 d. buvo Racine County didelis draftas. Viso tą dieną išvežė 450 vyrų. Šie lietuviai išvažiavo: **K. Radavičius, J. Zmuidžinavičius, A. Karvelis, J. Kiela ir J. Miškinis, Zilgis ir** dar apie kita tiek lietuvių išvežė, kurių pravardžių negalėjau sugaudyti, kadangi lietuviai paduoda tokia pavardes sulig kurių jokiu budu nesuprasi, kad tai lietuvis. Pavyzdžiui vieną vaikiną gerai pažinojau ir prieš išvažiavimą laikraščiuose nesurandu jo pavardės. Susitikęs stotyje klausiu, kaip esi pasidavęs savo pravardę. Jis paaiškino **"Jenson"**, o vadinas Žmuidžinavičius. Ir daug, daug taip daro lietuvių. Neklauso, ką laikraščiai pataria pavardžių nemainyti. Nežinau kam taip daroma. Dar truksta tautiško susipratimo. Draftuotų vyrų išleisti buvo susirinkę virš 15,000 minia, visos dirbtuvės po pietų buvo uždarytos. Daug jau iš mųs Sandaros 35 kuopos narių išvažiavo į kariuomenę, kuopos agentas, **Stasys Statkevičius,** gana darbštus vaikinas jau dvi savaitės kaip išvažiavo.

Tai tokios naujienos pas mus.

M. K.

AMERIKOS ŽODIS DELEGACIJAI.

Čia spausdiname L. Inf. B. pranešimėlį kaslink iškeliaujančios į Europą delegacijos. Mes žinoma, neturime nieko bendro su tąja delegacija ir nepritariame jos siuntimui ir jokio įgaliojimo duoti neduodame savo srovės vardus kalbėti, ir šį raštelį dedame tiktai kaipo dokumentą.

"Sandaros" Red.

Pirm negu Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija Europon pasileido, atsilankė pas augštuosius valdininkus Washingtone. Valdžia apie pačią delegaciją, jos sąstatą nežinoti negalėjo. Tad atstovybei iš kun. Dobužio, p. p. M. Mastausko ir K. Pakšto beliko asmeniai užsirekomenduoti, jau žinomą kelionės tikslą pakartoti, išdėstyti, jog delegacijos svarbiausia užduotimi bus daryti visur ir viską, kad Lietuvos Valstybė atsistatytų demokratiniais pamatais, kad visa išgale reaguoti į Vokietijos valdžios pinkles, jaunai Lietuvos valstybei statomas, tuo budu lietuvių pastangas su alijantų besistengimais sujungiant. Delegacijai teko atkartoti jau nesykį lietuvių užreikštą norą, kad talkininkaujančios valstybės su Amerika priešakyj pripažintų lietuvių tautos troškimą sudaryti nepriklausomą Lietuvos valstybę, kad butų duota galimybė lietuvių tautos pastangos kovoje su Vokietijos imperijalizmu koordinuoti su alijantų veikimu.

Ilgesniuose ir trumpesniuose intekmingieji oficialai sutraukoje štai ką delegacijai komunikavo.

Jie vienu balsu užreiškė, kad jie yra patenkinti dabarti-

niu pas lietuvius krypsniu, Amerikos Lietuvių Tarybos nustatytu ir vedamu. Jie tvirtai įsitikinę, kad Amerikas dės pastangų išsirupinti lietuviams vietos Taikos Kongrese, jei lietuviai ir toliau išlaikys dabartinę poziciją, Amerikos Lietuvių Tarybos nustatytą. Jie yra patyrę, kad pačioj Lietuvoj esama alijantų orientacijos, didikusbajorus išskyrus.

Jie įsitikinę yra, kad Lietuva nėra jungtina prie Lenkijos, kurios lietuviai taip kratosi. Kaikurie oficialų, su lietuvių tautos reikalais arčiau susipažinę, užreiškė save esant dideliais Lietuvių tautinio judėjimo šalininkais.

Visi kalbamieji oficialai Amerikos Lietuvių Tarybos delegacijoj Šveicarijon didelę svarbą mato. Jie mano, kad delegacijos intaka į lietuvių tautos reikalus Europoje, prasidės daug tikresnis ir ryškesnis krypsnys Lietuvos liuosybei iškovoti.

Jie paaiškino, kad reiks daug ištvermės parodyti, vargo panešti, nes kovoje su militarizmo ir pasaulio laisvės priešu prisieis visokių pinklių patikti ir gal but karčių valandų patirti. Vienok nėra jokios abejonės apie galutiną Vokietijos imperializmo ir militarės jėgos sutriuškinimą. Tas anksčiau ar vėliau įvyks. Galop nurodė svarbą ištikimų draugų turėti ir tiems draugams ištikimu buti dabartinėj kovoj ir galutinio krizio valandoje.

Toks tai buvo oficialų žodis atstovybei. Išreiškštoji lietuviams simpatija yra geru paskatinimu delegacijai, lygiai kaip A. L. Tarybai, varyti pradėtąjį darbą, nepriklausomai Lietuvos demokratinei valstybei pamatus kurti.

Liet. Informacijų Biuras.

"V. L." rašo apie viešąjį knygyną ir šitaip įtikrinėja musų partijas mesti vaidus ir dėtis prie knygyno steigimo darbo:

"Viešas knygynas, tai ne kurios nors partijos knygynas, tai tautos reikalas ir neturi rastis žmogaus, kuris tai nenorėtų paremti."

Labai gerai pasakyta, bet dar ne viskas. Viešas knygynas yra daugiau, kaip tutos reikalas, bet reikalas **kulturos.** Viešas knygynas yra kulturinė įstaiga, kuri, kur ji nebutų ir kokios tautos įstatyta, visiems žmonėms tarnauja kulturiniuose darbuose. Todel knygyno steigimą remia visų tautų žmonės ir visur. Mes tik jį todel daugiau remti privalome, kad mes į jį norime ypatingai musų tautos kulturos turtus sutalpinti, kulturos liekanas sudėti naudai viso pasaulio kulturos ir mokslo žmonėms. Rimtai darbą pradėjus ir pleningai tai ir didedę paramą galimą gauti iš svetimtaučių organizacijų (istorinių, geografinių ir k.) ir asmenų kulturos pažanga besirupinančių. Bet ar mųs partijas įtikrins, kad taip yra ir taip galėtų buti, tai kitas klausimas.

ANGLAI SUNAIKINO VOKIEČIŲ ORLAIVIUS.

Liepos mėnesio pradžioje anglų aviatoriai lakstydami ant priešo pozicijų numetė daug bombų ir nukirto 7 priešo orlaivius, o 4 sugadino. Anglai nustojo trijų orlaivių. Ant vokiečių kariškų linijų įvairiose vietose tapo numesta 16 tonų bombų.

UKRAINA DIDINA ARMIJĄ.

Iš Kijevo į Amsterdamą pranešama, kad formavimas didelės Ukrainos armijos jau prasidėjo.

IŠ LIETUVOS.

(Tąsa nuo puslp. 2-ro).

Mirskis su kitu kunigu norėjo užtarti už p. Jablonskį. Užtai papuolė po sudu Kapsuko. Minske sudo salėje musų bolševikų buvo durtuvais subadytas. Pusgyvį, išvedė už miesto ir tenai nenušovė, bet nukankino, į šmotus sudraskę. Kas su antru kunigu dėjosi nieko negirdėti.

Pabaigoje Gegužės p. M. Yčas išvažiavo nuo Lietuvos Tarybos Ukrainon tartis su feldmaršalu Eichorn ir Ukrainos valdžia pabėgėlių grąžinimo reikale. Pabėgėliai bus grąžinami iš Ukrainos ir iš Rusijos per Ukrainą. Kol pabėgėlius įsileidžia Lietuvon - turi jie pereiti per kvarantaną tai yra per daktarus, kad kokių Bolševikų Rojaus ligų neparsineštų.

Neprigulmybės dieną šventė po visą Lietuvą kuo iškilmiausiai. Nors bolševikų bezdžionės baidė žmones kad vokietys ims jaunimą į kariuomenę kaip tik į bažnyčią susirinks. Visur "Te Deum Laudamus" atgiedota, pašvęsta tautiškos vėliavos. Gatvės, namai žaliumynais papuošta, laikyta prakalbos, tautiškos dainos dainuotana ir iki padangių šaukta: Valio, valio, neprigulminga ir liuosa Lietuva.

Dabar Lietuvos vėliavų yra dvi rūši. Lietuvos Valstybės vėliava yra visa raudona su baltos spalvos Vytimi, tautinė gi vėliava kaip ją nustatė Lietuvos Taryba susidaro iš trijų spalvų gulščiai sudėtų: išviršaus geltona, viduryj žalia ir apačioj raudona. Be to, tautinė vėliava gali buti ir su Vytimi. Jei su Vytimi tai Vytis privalo buti raudonam lauke ir padėtas arba po kairės aukštutiniam kampe, arba vėliavos viduryje (t. y. žaliam lauke).

Apie Lietuvos karalių dar nieko tikro nežinia: ar bus, ar ne, o jei bus ar Saksonijos karalaitis Jurgis, ar Wiurtembergo kunigaikštis Vilius Urah. Senovės vartotojų draugijos laikosi, gyvuoja. Yra ir naujų, kaip Vilniuje "Laimė". žmonės Kauno gub. kelesi iš sodžių į kolionijas.

Vakarai su vaidinimais yra gana tankus po visą Lietuvą. Ir virš minėtų žinučių galima spėti, kad dabar Lietuvoje ne yra bloga. Bado ir vargo prispausti negalėtų tiek mokyklų užlaikyti, ba vokiečiai užlaikymui nieko neduoda.

Pinigų pas žmones netruksta. Vilkaviškyj pavyzdžiui, du "žiburio" vakarėliu atnešė gryno pelno 1,400 markių. Prieš karę apie tokį pelną nei sapnuoti but nesisapnavę. žmonės nežino ką daryti su rusų rubliais, ar mainyti į markes, ar laikyti toliaus, ba bolševikų galva **Leninas** 21 geg. kalbėjo Petrograde kad pinigyno stovis yra dabar Rusijoje nepakenčiamas ir jam pagerinti, bus išleisti įstatai, kuriais visi vartojami pinigai bus paskelbti nebevartojamais, bevertės. Seni pinigai turės but atiduodami valdžiai, ir už juos gaus naujų pinigų, bet ne daugiaus kaip 2000 rub. ant asmens. Baltgudija irgi jau paskelbta neprigulminga valstija su sostine Minske. Baltgudžiai tariasi su lietuviais vienybėn sueiti. Gal dar po šių karės pelenų prisikelti senovės Gedimino, Olgerdo ir Vytauto Lietuva. Keistas apsireiškimas. Baltgudžiai labiaus linksta prie lietuvių, negu prie ukrainų arba lenkų, nors nuo musų labiaus skiriasi negu nuo anų tikyba ir kilme.

Griškabudis Suv. gub. Neseniai sudegė klebonija ir vaistinė. Stebėtinu budu bažnyčia išliko, nors aplinkui ją iš abiejų šonų ugnis siautė. Griškabudžio bažnyčia yra medinė. Iš visų medinių bažnyčių yra didžiausia ir gražiausia visoje Lietuvoje. A. a. kanauninkai broliai Marmai padovanojo labai didelius ir gražaus skambėjimo varpus. Dabar likosi tik vienas. Du sukonfiskuota t. y. vokiečiai atėmė ir ant armotų perliejo'.

KODEL LIKVIDUOTA "AGRONOMIJOS SKYRIUS" PRIE C. KOM. NUK. D. K. ŠELPTI.

Jau buvome rašę, kad C. K. nuk. d. k. šelpti buvo likviduotas bolševikų valdžios ir jo visas darbas perduotas į valstybės rankas. Kodel likviduotas, jau šiek-tiek žinome, bet ar iš to kas geriau išėjo lietuviams mes nežinome. Bet "L. B." bendradarbis padėjo delko buvo likviduotas to komiteto "Agronomijos Skyrius". Manome, kad didelės svarbos žinojimas priežasčių tokių "didelių darbų" atlikimo. Paskaitykite:

"Paėmus bolševikams Lietuvių Dr. nuk. del. k. š. C. Komitetą, tapo uždengtas "Agronomijos Skyrius".

"Prieš uždengiant "Agr. Sk." buvo patiekta bolševikams iš tolimesnių darbų programa. Ta programa Agronomijos skyrius turėjo buti žymiai paplėstas ir manoma buvo pakviesti dar du trys agronomai. vienas kitas girininkas.

"Agronomijos Skyrius" atsižvelgdamas į tai, kad lietuviai neturi nusistatę veikimo pleno agronomijos srityj, neturi išsidirbę projektų organams teikti ukininkams ukio pagelbą, ėmė dienos uždaviniu paruošti projektus, 1) kaip centrinių, taip ir vietinių žemės organų Lietuvoje, 2) teikti ukininkams žemės dirbimo pagelbos ir tt. Buvo manoma aptarti tinkamiausius me todus žemei dirbti ir gyvuliams auginti ir tt. Buvo manyta paruošti projektai 1) Statistikos rinkimo ir ukių biudžeto tyrinėjimo sugrįžus į Lietuvą, 2) Sutvarkymo šalyje ukio produktų pirkimo, pardavimo ir tt.

"Agronomijos Skyrius", matydamas, kad ukio kulturai kelti Lietuvoje maža esti įvairių specijalistų, palaikė savo pareigą paruošti ją. Be įsteigtųjų Voroneže kontroliaus asistentų, kursų buvo manoma įsteigti kursai sodo, daržo ir pievų kursai.

"Šie tikslai "Agronomijos Skyriaus" nebuvo matyt tinkamai bolševikų apsvarstyti, arba jie nesupranta dienos reikalų svarbos.

"Iki pat likvidavimo "Agronomijos Skyriaus" savo laikymu gaudavo pradedant nuo liepos mėnesio tiktai 845 rublius mėnesiui. "Agronomijos Skyrius", gaudamas maža pinigų, plėtė darbą statistikos srityje, norėdamas kiek nušviest tokį ne aiškų ekonominį Lietuvos ukio s ovį prieš karę tomis statistikos žiniomis, kurios buvo surastos rusų įstaigose, butent; Statistikos Centro Komitete, ukio, prekybos ir pinigų ministerijose ir tt.

'Tiesa, rusų statistikos žinios labai šlubuoja, bet, antra vertus, tos žinios su tam tikromis patai somis galima vartoti įvairiems musų krašto ukio kulturos kėlimo projektams nustatyti.

"Imkime nors žemės reformą. Jai įvykinti juk reikia žinoti, kas valdo Lietuvos žemes. Reikalinga žinoti, kiek valdo žemių dvarininkai, valdžia, valstiečiai; reikalinga žinoti kiek esama Lietuvoje miškų, mažažemių, bežemių ir tt.

"Šias žinias buvo rinkęs "Agronomijos Skyrius".

"Keliais žodžiais reikia paminėti kontroliaus asistentų kursai. Įsimokėjusių klausytojų buvo 55 žmonės, jų tarpe 26 gimnazijų mokiniai.

"Bolševikai rado, kad 1) kontroliaus atsistentų Lietuvoje buvo jau perdaug (V. Bielskio žodžiai), kad 2) galvijų po karės neturėsime, kad 3) Voronežo sąlygos ne tokios kaip Lietuvos, todel — nėsą reikalo leisti pinigus **nereikalingiems specijalistams,** kurie sėdėsią Lietuvoje be kąsnio duonos ir tt.

"Nežiurint į tai, kad kursininkai — **lietuviai,** kad praktikai "Agronomijos Skyriui" kun. Jasienskis buvo nuskyręs **10 pieninių karvių,** kad įvairus prietaisus **bandymams daryti** buvo gavęs skyrius ir žemietijos iš Voronežo Instituto, vis del to uždengė kursus, kaip "nesvojevremeną" (nelaikiną) įstaigą (V. Bielskio žodžiai).

"Nors bolševikai kursus uždenge, bet senasis L. Drg. n. d. k. š. Centro Komitetas drauge su Lietuvos žemės Reikalų Sąjunga varys tų kursų darbą ir toliau.

"Knygas, kurių "Agronomijos Skyrius" nenorėjo išspausdinti, grąžins autoriams, be knygutės "Laikini tvartai", kurią jau baigia spausdinti.

"Atsimenant likviduotojų žodžius, kad kulturos darbas nebusiąs trukdomas, bet, atvirkščiai, — bus praplėstas. (Poželos žodžiai) ima abejojimas del bolševikų ir jų draugų gerus norus kulturos darbui dirbti ir tautos reikalams ginti.

Kvetkelis.

W. S. S.

Laike šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už $4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia grąžins už juos po $5.00 už kiekvieną.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienų.

Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuošimtį išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuošimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, turi tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.

žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, **"Sandaros" administracijoje,** krautuvėse ir kitose vietose, kame yra iškabinta raidės:

W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.

Dr. David W. Rosen

Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.

321 **Hanover st.,** Boston, Mass.

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.

Galima susikalbėti ir lietuviškai

Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.

536 Broadway, So. Boston.

Prie išsinarinimo ir įsipjovimui

Tuojau įtrink D-ro Richter'io

PAIN-EXPELLER

Nuo 50 metų nesuvadžiojantis ir letuvnikų numylėtas naminis budas

Tikras tiktai su pažymėta marke "ĮKARA"

35c. ir 65c. buteliukas visose aptiekose arba stačiai nuo

F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street, New York, N. Y.

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Ofiso Valandos;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI

Vienatinis Lenkiškas DANTŲ DAKTARAS.

Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.

176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.

Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS

Dr. N. A. Glebow,

Specialistas Veneriškų ligu. Įgijęs mokslą Berlino, Vienos ir kituose Europos universitetuose.

884 Main St., Cambridge, Mass.

Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1 d

Kitas ofisas

428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.

Telephones: Jamaica 1831 W ir Cambridge 1235 J.

Labai Puikus RESTORANAS!

Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.

J. Mathus.

344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.

Akiu Specijalistas.

399a Broadway,

Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

.1½ metų garantuotos ar ba pinigus sugražiname — neužsiganėdinus jums. Rankom siutos. Pasipuošimui arba darbo dėvėjimui yra pasirinkimui iš puikiausių madų. Pusę pinigų sučėdysit. **Extra mokėjimų nėra**— mes už expresą apmokam.

Prisiunčiam dykai auksuotą spilką su pirmu užsakymu, kad parodyti, jog esate tikras agentas. Greitai atsišaukit.

Pinigų nesiųskit.

Grynais pinigais pelnas. Jusų draugai pirks ant pamatymo už musų žemas kainas. Musų agentai užsidirba iki $75. į savaitę liuosu laiku. Lengvai galit užsidirbti. Rašykit tuojaus del sampalių kuriuos prisiusime dykai.

Chicago Tailors Association
Dept. B 508,
515 So. Franklin st., Chicago, Ill.

Nusipirk Mosties.

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųst ir stampomis.

J. RIMKUS,
P. O. BOX 36,
Holbrook, Mass.

Dr. George P. Ross

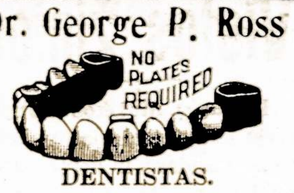

DENTISTAS.

Traukia dantis be skausmo. Lengvais išmokėjimais.

455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

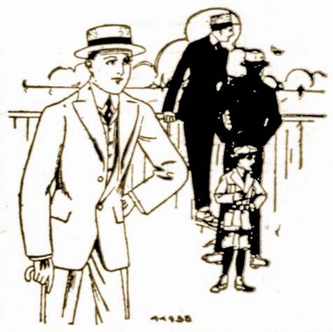

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA

JUOZO KAZIUKONIO.

Užlaikau geriausius **barberius,** pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.

Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.

224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau

perskaityti šitą apskelbimą **kuris** yra iš geriausių kostumeriškų kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoju. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laišką arba ypatiškai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:

Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605

LIETUVIŠKAS

Advokatas

WILLIAM F. J. HOWARD

Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliauskas

315 W. Broadway

SO. BOSTON. MASS.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška

APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.

K. ŠIDLAUKSAS

Aptiekorius ir Savininkas

226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.

Telephone South Boston 21014 ir 21013

Vietos žinios.

Lietuvių Muzikos Konservatorija trumpam laikui, atastogoms, užsidaro ir komp. M. Petrauskas, pasiėmęs nekuriuos savo darbus, išvažiavo linkui New Bedford ant ukės.

Po atastogų M. Petrauskas mano surengt keliose ženklivesnėse lietuvių kolonijose koncertus tam, kad išjudinus ir paraginus jaunimą rimtai imties dar bo prie dailės, Musų dailė esanti, — kaip M. Petrauskas sako, — molassinė formacija, kurią reikią nuolatos nenuilstančiai stiprint ir verst linkui savyto klasiškumo.

M. Petrauskas koncertuos ne vienas, bet važiuos su juom kaikurie iš jo mokynių ir bene bus tik draugėje A. Sodeika ir k. M. Petrauskas užsibriežia tik keletą koncertų. Koncertai bus linkmėje **Liaudies Koncertų.** Vėliau, umu laiku, M. Petrauskas vėl eis prie pedagogiškojo darbo L. M. Konservatorijoje, kur tikisi šį metą turėt į 200 mokinių.

K. Sirbikas, kuris buvo paimtas į Dėdės Samo kariuomenę ir nuvežtas į Devens Camp, del sveikatos visai paliūosuotas nuo karinės tarnybos. K. Sirbikas yra narys "Gabijos", ALTS., T. MD. ir dar kelių kitų dr-jų ir labai darbštus jaunuolis.

Corporal Pranas Tiškinas, Waterburietis, bet žinomas gerai bostoniečiams, Lawrence ir Lowell lietuviams, pas kuriuos atvykdavo iš Devens Camp, kartu taipgi daugel lietuvių žinomas kaipo tautininkas veikėjas ir remėjas tautinių reikalų, rašo laišką Jonui Strimaičiui iš Francijos ir praneša, kad laimingai nukeliavęs ir esąs linksmas ir sveikas. Taipgi jis siunčia ir prašo perduoti kuogeriausius linkėjimus Waterburio, Bostono, Lawrenco, Lowellio ir iš kitų vietų pažįstamiems ir draugams.

K. Strumskis, kareivis, rašo iš Francijos, kad jis gavo mųs laišką iš geg., esąs sveikas. Visiems savo pažįstamiems siunčia labas dienas.

Mikas Petrauskas keliom savaitėm išvažiavo į farmą, kur dirbs keletą naujų veikalų, kitus baigs. Sugrįžš pabaigoje šio mėnesio arba pradžioj rugsėjo. Visais reikalais kreiptis vis tuo pat adresu: 769 E. Broadway, So. Boston, Mass.

K. Norkus jau pereitą savaitę išvažiavo į Pa. valstiją su prakalbomis. Žada tenai užtrukti keletą savaičių, dar sustos New Yorke ir iš ten grįžš Bostonan arba Lawrence, Mass.

Juozas Augštikalnis žuvo kovoje su pasaulio demokratijos priešu.

Pereitą seredą Stasys Čižius gavo telegramą, kad jo giminaitis Juozas Augštikalnis mirė ant karės lauko Francijoje. Po to subatoje gavo laišką (rašytą dar prieš ėjimą į tranšėjas), kuriame rašo, kad esąs sveikas iki šiolei ir laišką rašąs miške įsikasęs į gilę duobę.

Juozas Augštikalnis yra gerai žinomas S. Bostono lietuviams, prigulėjo prie d-jų ir prie Jaunimo Ratelio. **Rep.**

IŠ DRAUGIJŲ SUSIRINKIMŲ.

Rugpiučio 4 dieną pobažnytinėje svetainėje buvo Švento Petro ir Povilo drjos paprastas susirinkimas. Pirmininkavo A. Komičius. Perskaičius protokolą prasidėjo laiškų skaitymas. Skaitoma laiškas nuo Apaštalystės Draugijos. Jie kviečia šv. Petro ir Pov. dr-ją išrinkti tris atstovus parapijos tvarkyti. Iš kvieslių kalbos sunku suprasti, ko jie nori, bet numanyta, tai jie nori, pasiprašius talkon visas So. Bostono draugijas, iškikyt kunigą Žilinską, o parsitraukti garsios praeities kunigą Kemėšį. Žiurėkite tik jųs, kad su tokiais nonsensais drįsta eiti į Švento Petro ir Povilo draugiją, kuri niekados į parapijos, ar kitų jai svetimus dalykus niekad nesikiša. Pereitą nedeldienį nuo šv. Kazimiero Sus. draugijos, taip šį nedėldienį nuo šv. Petro ir Povilo draugijos pasiklausė gražių pamokinimų ir išėjo namon.

Tur but jiems užteks vaikščioti po draugijas. Ypač puikiai jiems nurodė dalyką pp. Mikalauskas, Venis, Mickevičius ir kiti draugijos nariai. P. Mikalauskas sako: "Mes negalime, kaipo draugija, kištis į svetimus dalykus ir nėr ko mums paisyti davatkų, nes jos meldžiasi šiandien čia, o rytoj Dievas žino kur. Pas jąs upas visad nekoks". Venis nurodė: "dabar lietuviai visur išblaškyti, ir vietoj priekabių jieškoti, tai reikia rimtai elgtis ir žiurėti savo dalykų, bet ne parapijomis rupintis. Dabar išrinksime šitai parapijai sutvarkyti, paskui ateis neprigulmingi ar turėsime ir ten rinkti? Palikime visas parapijas parapijonams." P. Vladas Mickevičius sako: "Turime kleboną ir jo dalykas su parapijonais rupintis parapijos reikalais, draugijai kištis į parapijos reikalus didelė klaida. Apaštalystės maldos draugijos dalykas tik melstis, o ne intrygas varinėti". Kiti drjos nariai jiems panašiai pasakojo ir mųs d-ja nutarė nesikišti į nesavo dalykus.

Narys.

Grįžo Lietuvon Kunigėlis (farmaceutas), Kaulis (farmaceutas), Adolfas Vinickas (mokytojas) ir Antanas Navickas (politechnikos studentas), Vaclovas Bronicas (agronomas), Romualdas Ivaškevičius (matininkas), Petras Šernas (matematikas), Juozas Gutauskas (stud. veterinorius), K. Šalkauskis (kooperatorius), dr. J. Šalkauskis, abi p-li Čiurlionaiti, dr. Abraitis, B. Sruoga, p-nia Grigonienė.

Jaunimo laikraštis. Buvo paduota vokiečių valdžiai pranešimas leisti jaunimo laikraštį **"Pavasaris"** Karo valdžia leidimą davė.

Puikus Piknikas!

A. L. T. SANDAROS N. ANGL. APSKRIČIO

Nedėlioj, 11 d. Rugpiučio, 1918

GLEN ECHO PARKE

Tarpe Randolph ir Stoughton, Massachusetts.

Užprašom visus lietuvius ir lietuvaites ant šio gražaus išvažiavimo, nes vieta yra **labai puiki,** visi galės linksmai laiką praleisti, Visi tie, kurie myli maudytis—ten yra didelis ežeras del maudymosi, taipgi galės ir valtelėse paplaukiot, priegtam puikus pušinas ir gražios pievos, del žaislų. Galės buti visi užganėdinti kurie atvažiuos.

Pasarga. Važiuojant karais iš Bostono reikia važiuot Mattapan ir ten imti karą Brockton arba Randolph ir Randolph'e persimainyti ant West st., ir tada karas nuveža tiesiog į Parką.

Važiuojant automobiliuje ir reikia į Randolph važiuoti, ten pasukti West st. ir važiuot iki Pine st. Važiuojant Pine st. reikia suktis po dešinei du sykiu.

Sustok, Paklausyk ir Pamastyk!

Skaitydamas musų pranešimą gerai pamastyk, ar mes teisybę kalbam. Tavo $100. atneš tau pelno $25. į metus ir netik pelną, bet ir įgysi sau sąvastį ir ką norėsi tą galėsi su ja daryti.

Musų agentura gyvuoja jau seniai, patarnaujam visame teisingai ir kas pas mus ką nors pirko, tai nesigaili.

Saugokis tokio agento, kuris neturi jokio patyrimo, jokios savasties, nė pinigų neturi, bet tiktai šmeižia kitus, kad galėtų patįs pasinaudoti, tokio ir atsakomybėn nepatrauksi nes plikas kaip tilvikas. Mes turime visą eilę namų ir farmų labai pigiai.

Todėl, jeigu manai kokią sąvastį įgyt, atsikreipk prie mųs. Gauk pas mus aiškius nurodymus, o tada nuspręsk pats kaip tau geriau ir parankiau išeina.

Dabar gera proga naudotis, nes karės metu daugelis visokių praperčių parsiduoda pusdykiai. Nepraleiskit geros progos neišnaudoję.

MIKAS CORANAS

Petras Ketvirtis

366 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

BRANGUS VIENGENTI!

Dabar Laikas Dirbti Naudai Tėvynės!

Darbas pradėtas. Dirbame, kas protu-mintimis, kas kapitalu. Kapitalu Tamsta gali ir privalai veikti. Kapitalu veikdams padarysi naudą sau ir savo **TĖVYNEI LIETUVAI.**

SAVO KAPITALO NELAIKYK SVETIMTAUČIŲ BANKOSE!

Nedaleisk, kad tavo triusas neštų nepageidaujamus vaisius Lietuvių Tautai. **Nedaleisk,** kad **tavo sutaupytu kapitalu išnaudotų ne** tik tave patį, bet ir tavo Tėvynę Lietuvą.

Savo Triusu naudokis pats! Buk tikru Sunumi Lietuvos! BUK DALININKU BENDRO LIETUVIŲ BANKO. PIRK ŠĖRĄ DABAR! BUK SAVININKU SAVO TRIUSO! SAVO KAPITALĄ TAUPYK SAVOJE ĮSTAIGOJE! Pelną apversi savo naudai ir naudai savo **Tėvynės-Lietuvos.**

ŠĖRAS $50	ŠĖRAS $50
Už padėtus 4%	Už padėtus 4%

Prezidentas

Juozas Kowaliauskas,

Centralis - Bendras Lietuvių Bankas,

32—34 CROSS STR. BOSTON, MASS.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS

—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—

Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.

Užsakymus ir pinigus reikia siųsti sekančiu adresu:

A. B. STRIMAITIS,

307 West 30th Street, New York City.

DAINOS.

Naujai išėjo mišriem balsam, chorui arba kvartetui, Miko Petrausko dainos —IV Sąsiuvinys; telpa 10 dainų. Kaina sąsiuvinio 25 c. Už 5 dol. duodasi 25 knygutės.

I ir III Sąsiuvinių visai nėra, — išparduota. "Aras" kvartetas — 40 c. kopija. 20 kopijų už 3 dol. "Girių Karalius" spaudoje. Viena kopija už 2 dol. Kas prisiunčia dabar 2 dol., tas gauna prie to ir "Kankles".

V Sąsiuvinys dainų jau atspauzdintas, — tai duettai, tinka bile balsam. Viso telpa 34 dainos. Kaina 50 c. Už 5 dol. duodama 12 knygučių.

Rašyk:

MIKAS PETRAUSKAS

769 Broadway, So. Boston, Mass.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS

Issued by the

UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės-galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakįla vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $4.12 c. tai 1923 m. gausite $5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $82.40, tai 1923 m. gausite $100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti

War Savings Stamps

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

JEIGU JŲS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,

Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvamas mašinas.

Čeverykų nupiginimas:	Vertės $3.50 **už $1.95**
Vertės $5.00 **už $2.95**	Vertės $2.50 **už $1.34.**

Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN

377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Garsinkites "Sandaroje"